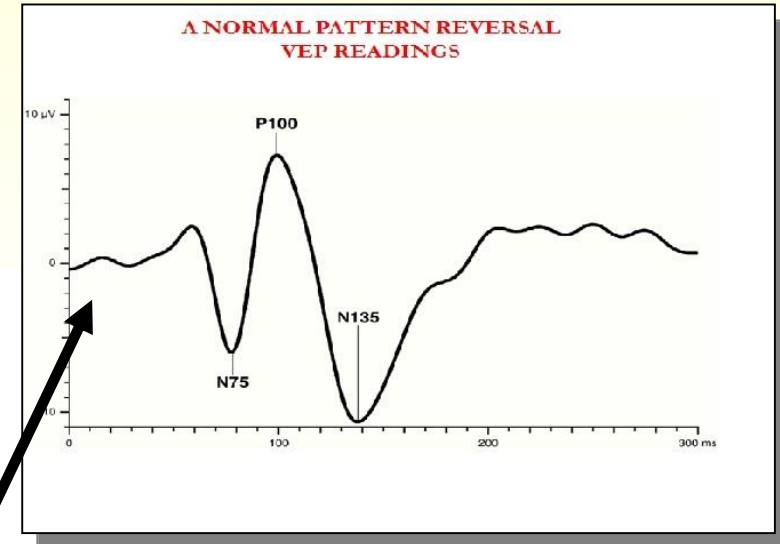
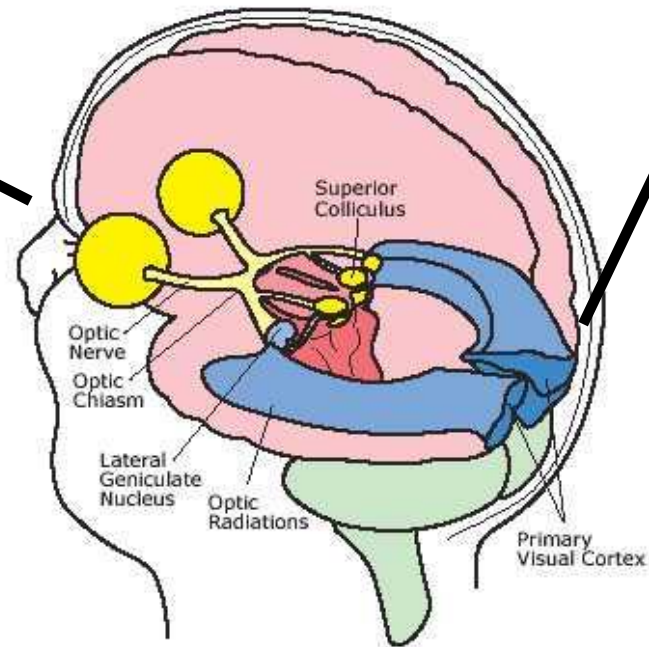

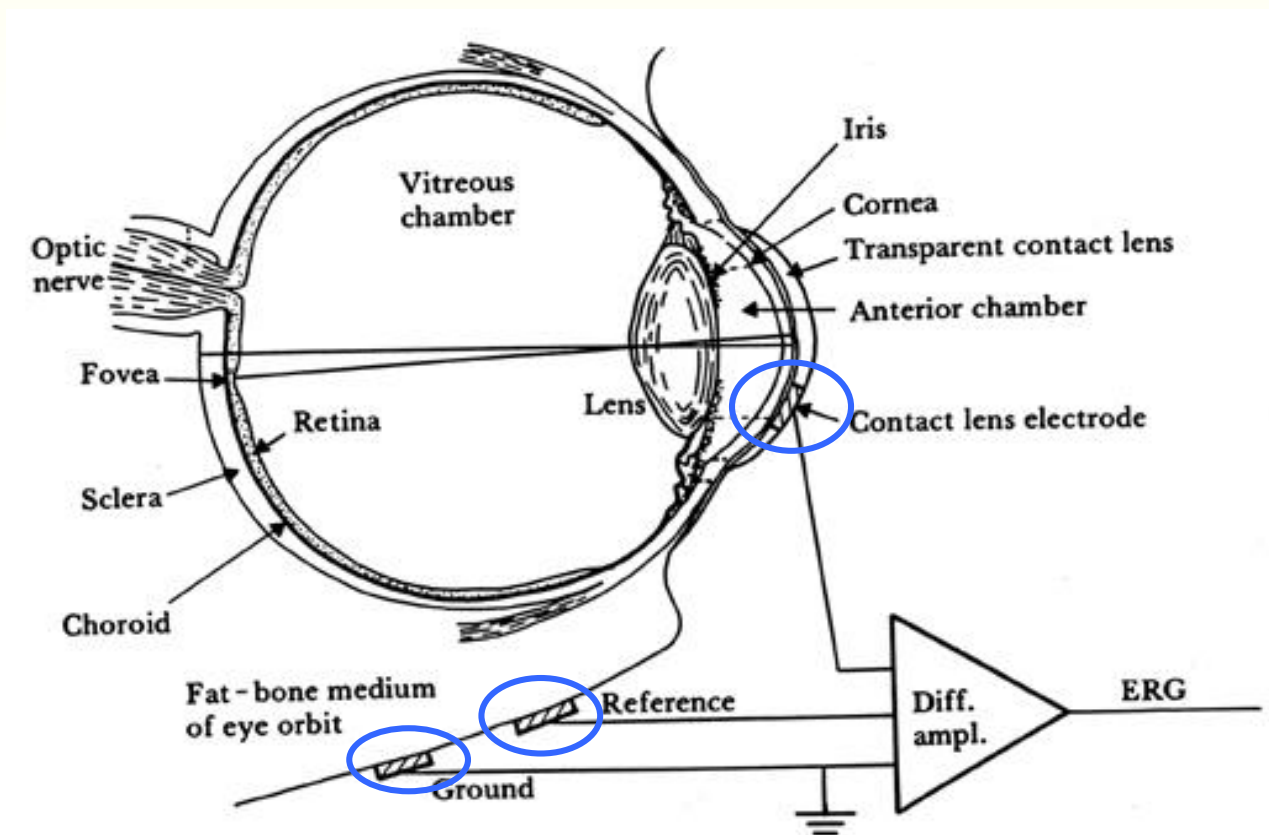
- **biosignály oka**
  - zrakové evokované potenciály
  - elektroretinogram
  - elektrokulogram (EOG)
  - oční pohyby v EOG
- **spánek**
  - spánkové cykly
  - poruchy spánku
  - polysomnografie
  - polygrafie

Zrakové evokované potenciály VEP

Elektroretinogram (ERG)

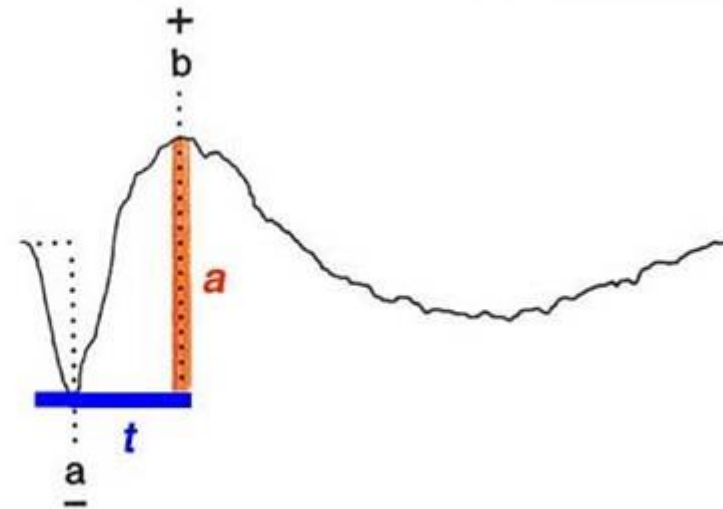
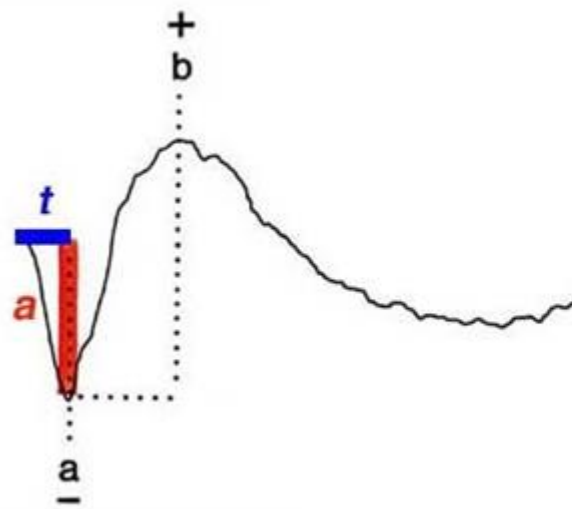
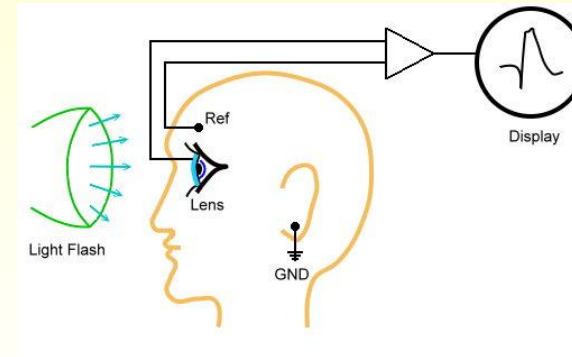
- FOTOPICKÝ (čípky, světlo)
- SKOTOPICKÝ (tyčinky, tma)

Elektroretinogram (ERG)

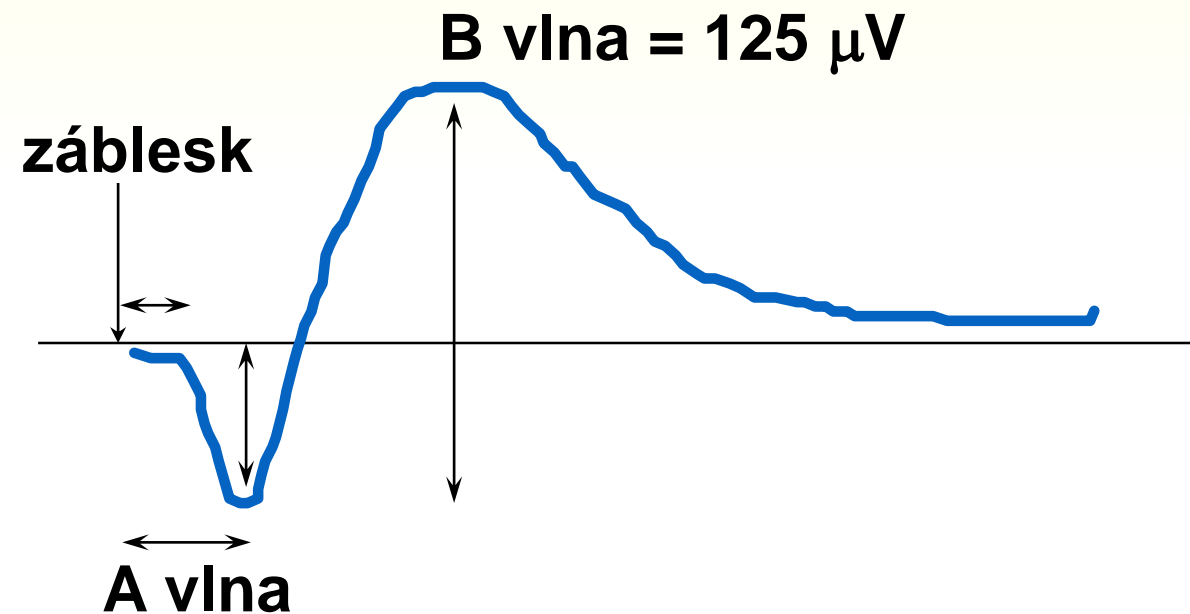

Elektroretinogram (ERG)

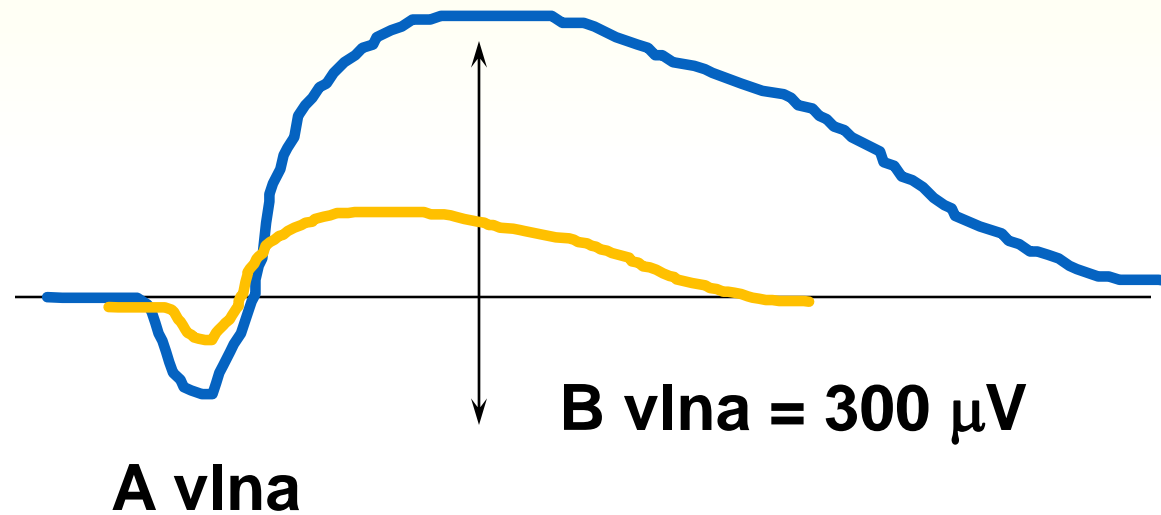
Elektroretinogram (ERG)

- FOTOPICKÝ ERG (čípky, světlo)

Elektroretinogram (ERG)

- SKOTOPICKÝ ERG (tyčinky, tma)

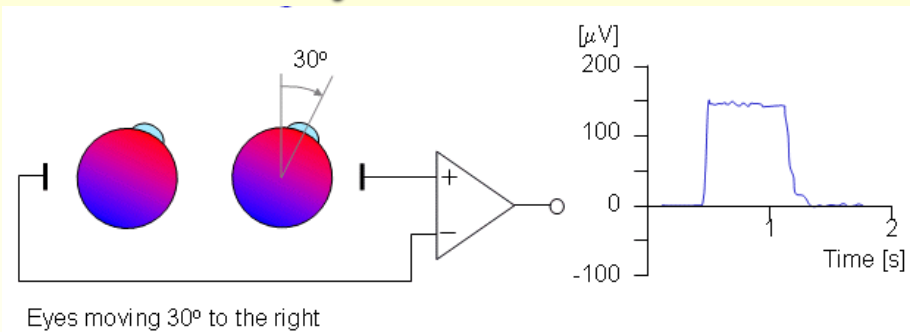
Elektroretinogram (ERG)

- Vrozená šeroslepost
  - negativní vlna při fotopickém i skotopickém testu
  - normální EOG

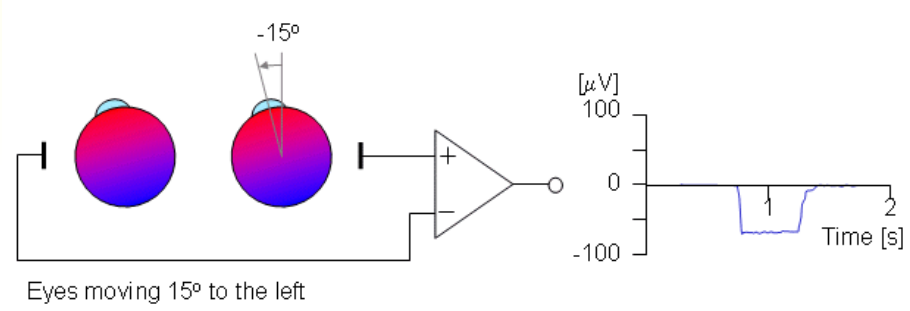

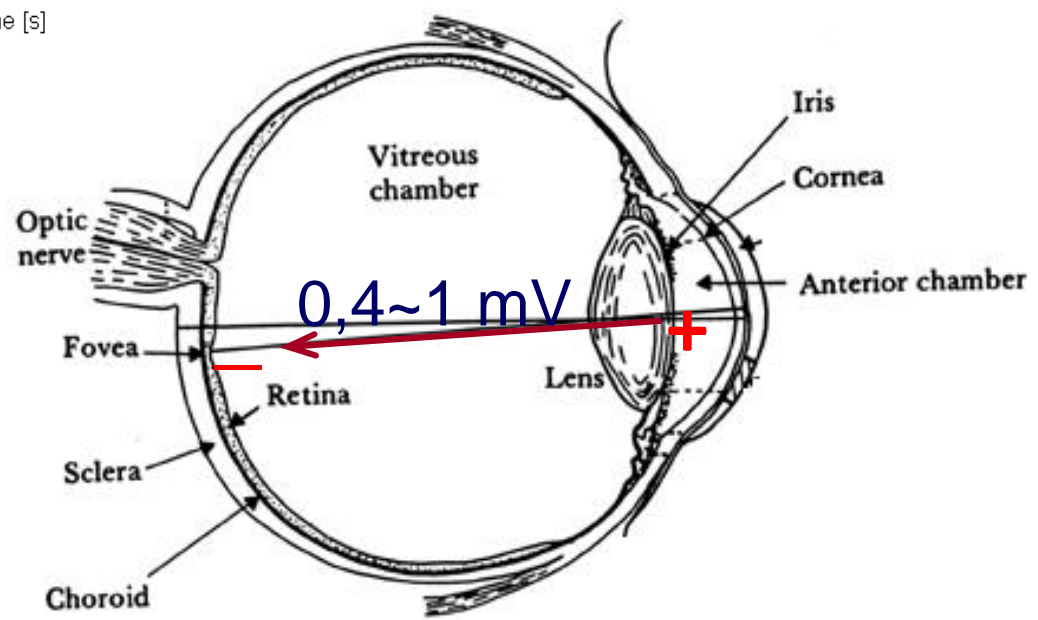
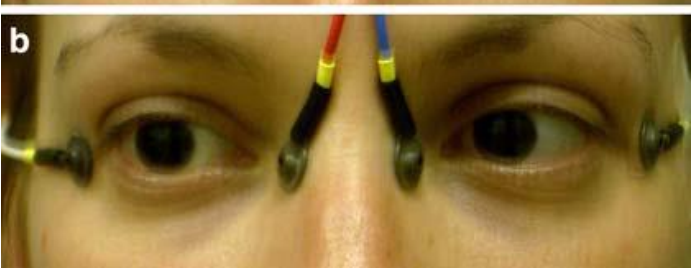
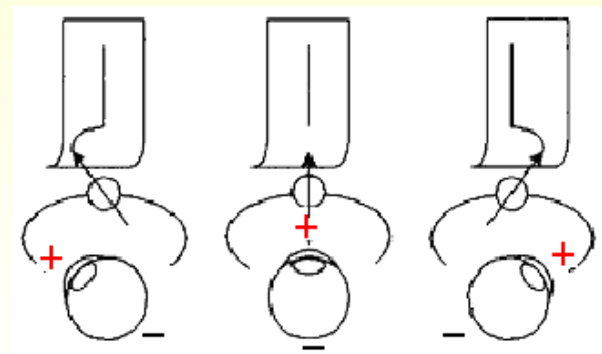
Klinický elektrookulogram (EOG)

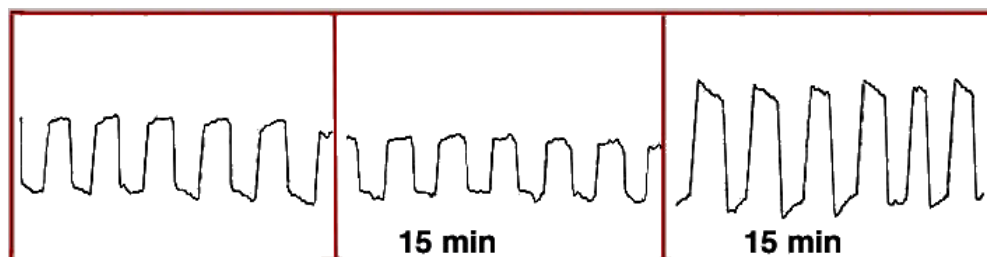
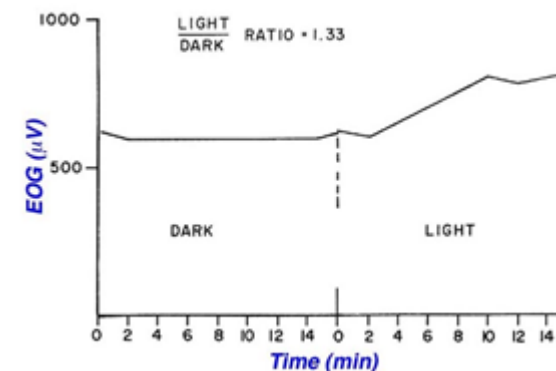
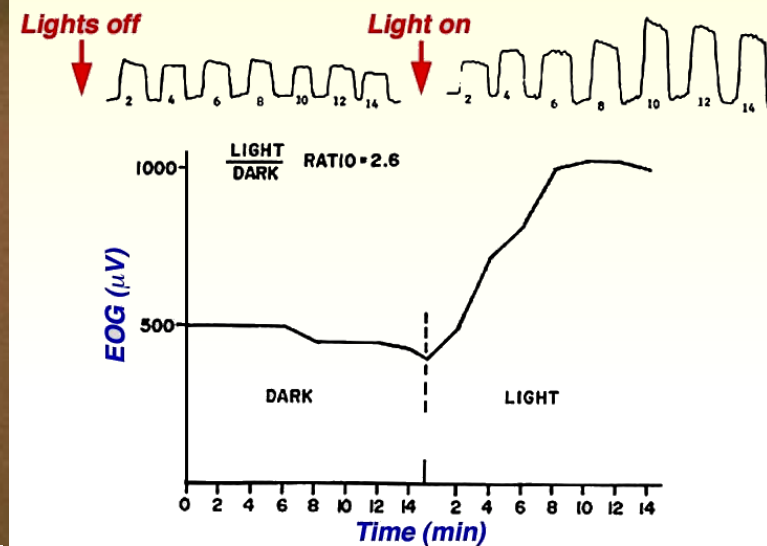
Eyes moving 30° to the right

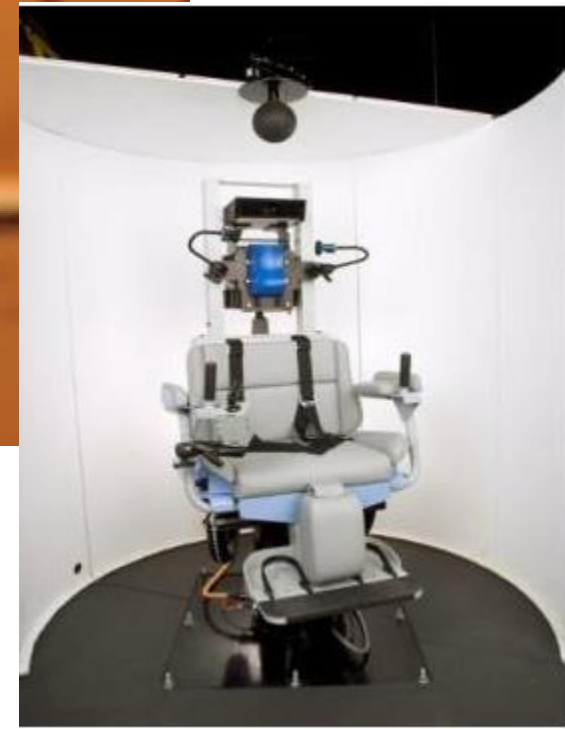
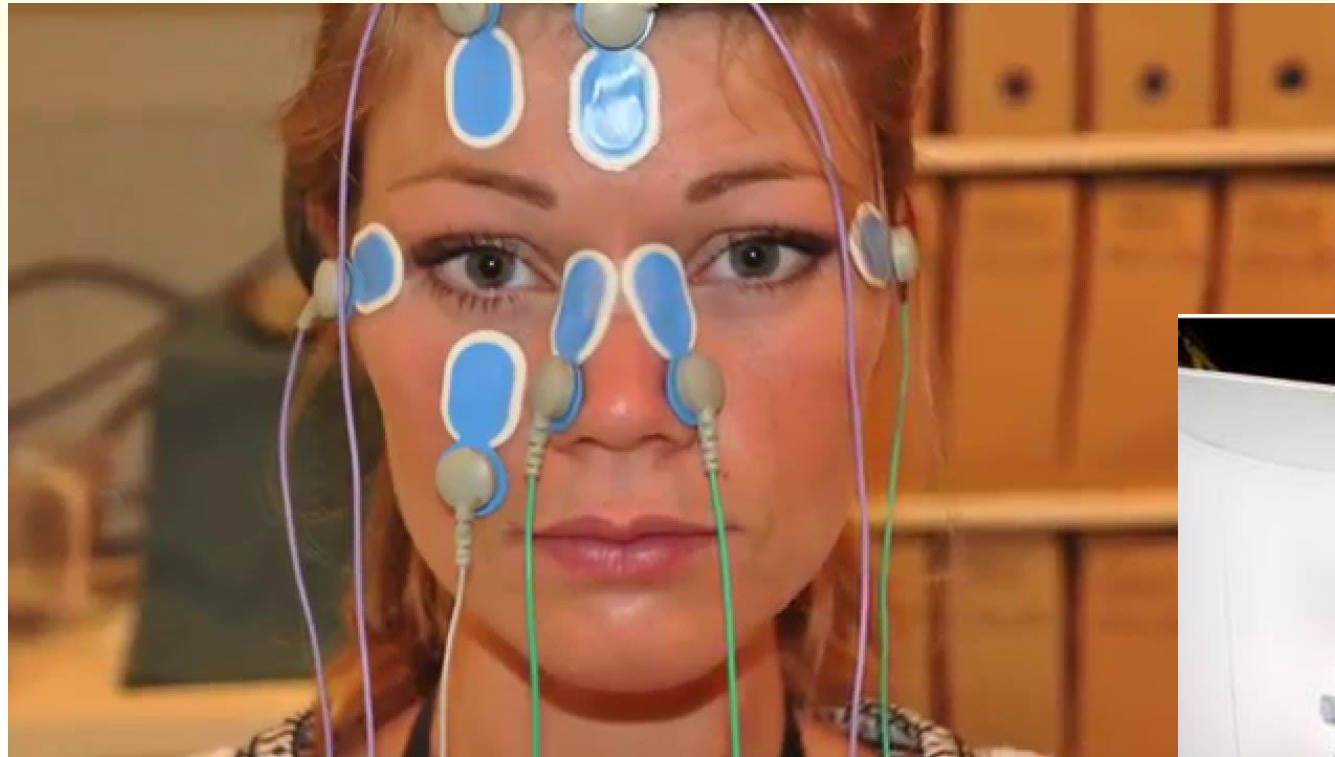
Eyes moving 15° to the left

Klinický elektrookulogram (EOG)

Nystagmografie

Laboratorní úloha

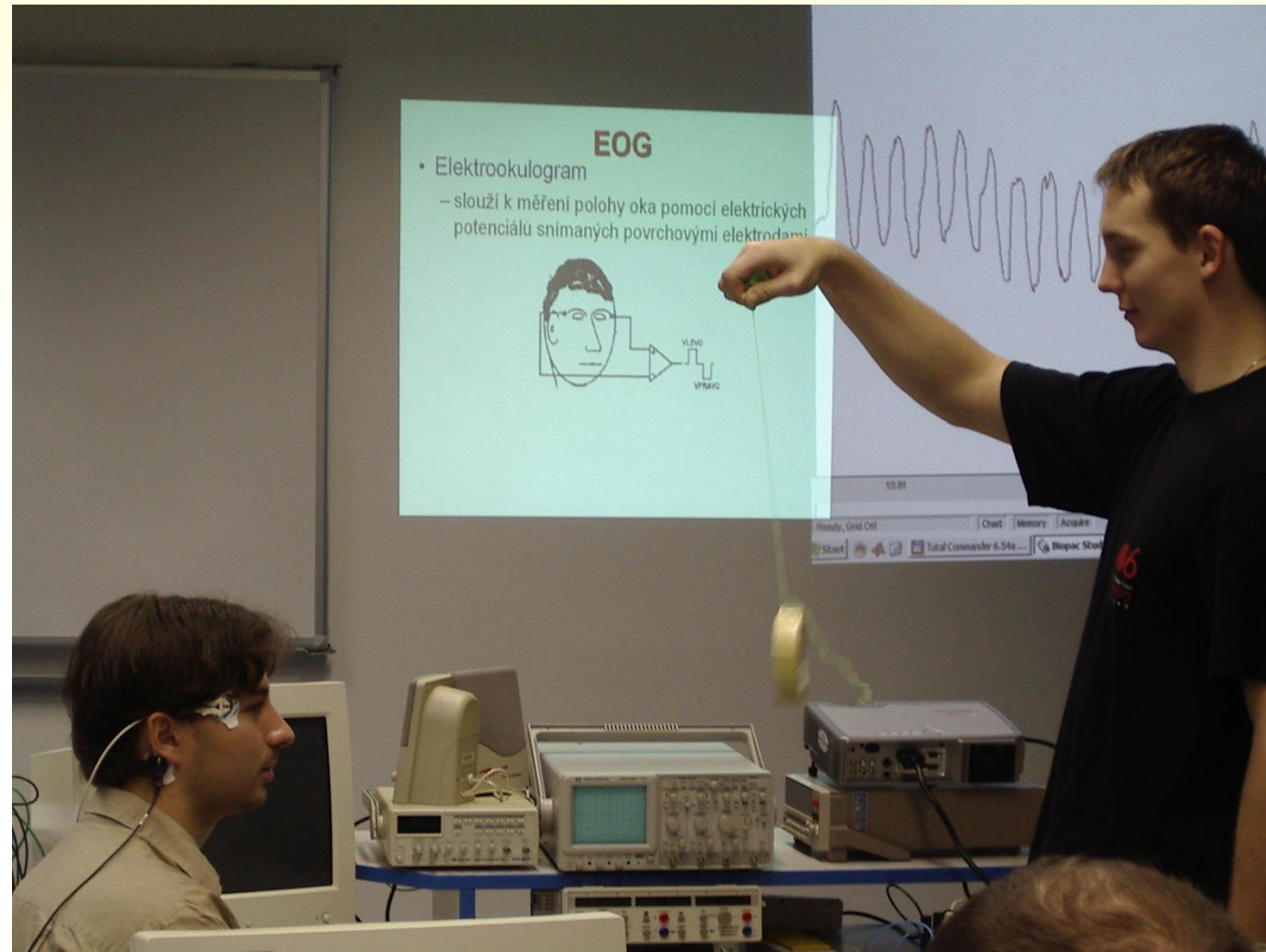
Elektrookulogram

Cíle úlohy:

- podstata a snímání EOG
- základní typy očních pohybů
  - volní a mimovolní fixace při sledování pohybujícího se objektu
  - skokové změny zaměření pohledu (sakadické pohyby při čtení)
- závislost mezi napětím a změnou úhlu pozorovaného objektu
- vyhodnocení prostorového pohybu očí
  - detekce změny
  - klasifikace místa bodu

Laboratorní úloha

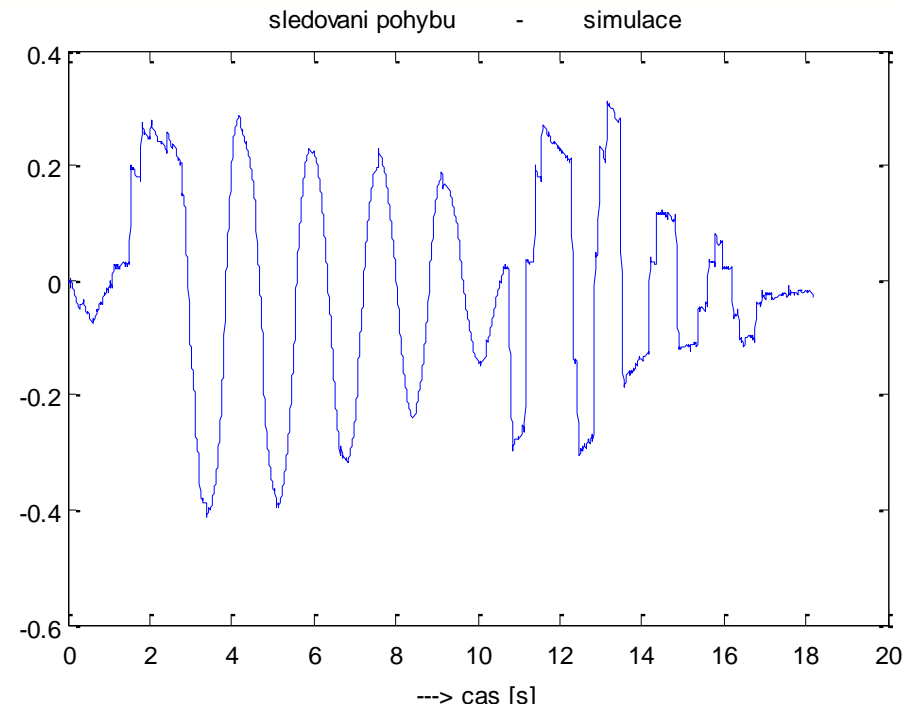
1. Sledování pohybujícího se objektu

Laboratorní úloha

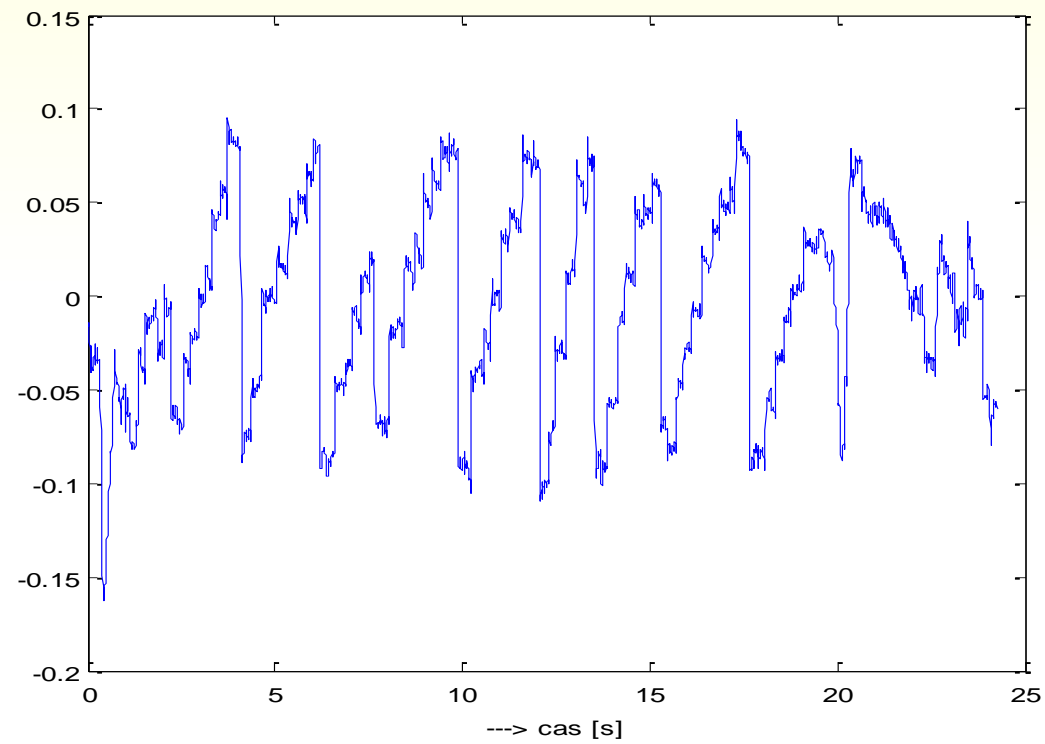
1. Sledování pohybujícího se objektu

- volní a mimovolní fixace při sledování pohybujícího se objektu
- skokové změny při zaměření pohledu

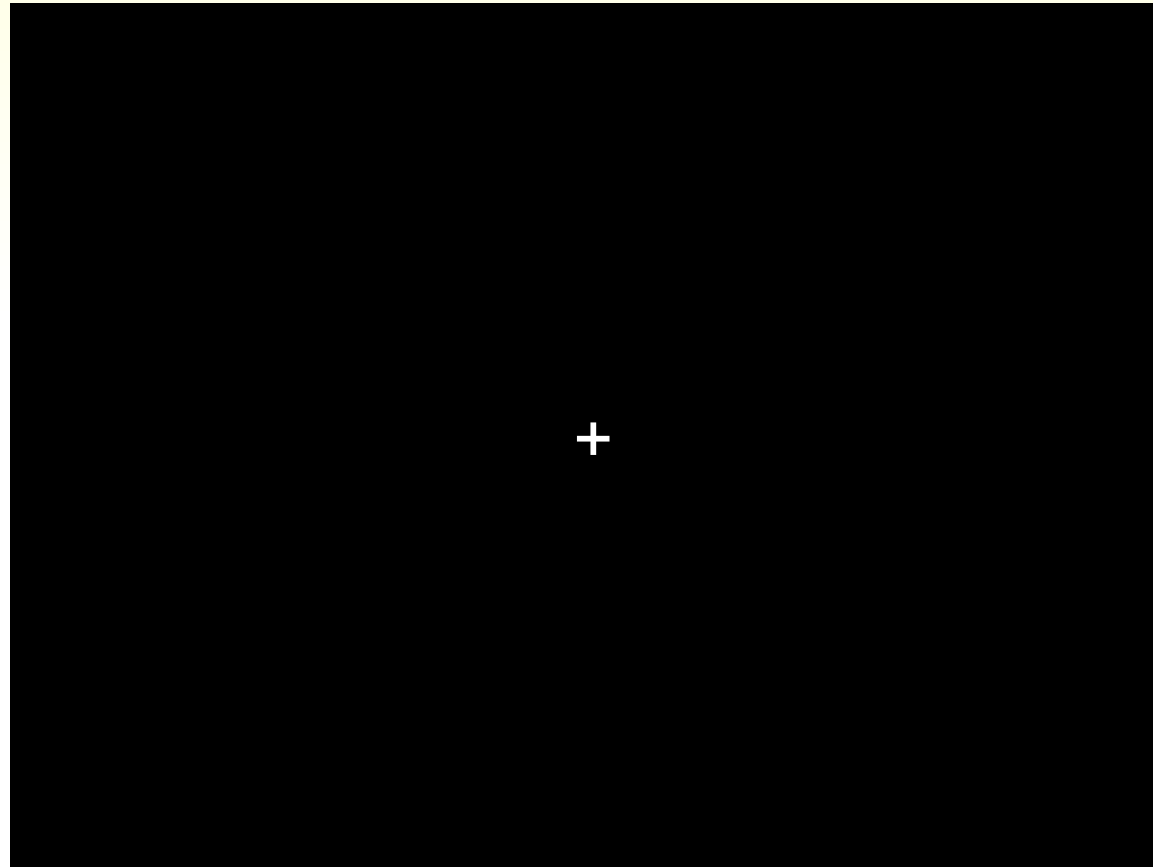
Laboratorní úloha

2. Čtení textu

Laboratorní úloha

3. Změna napětí při úhlovém vychýlení oka

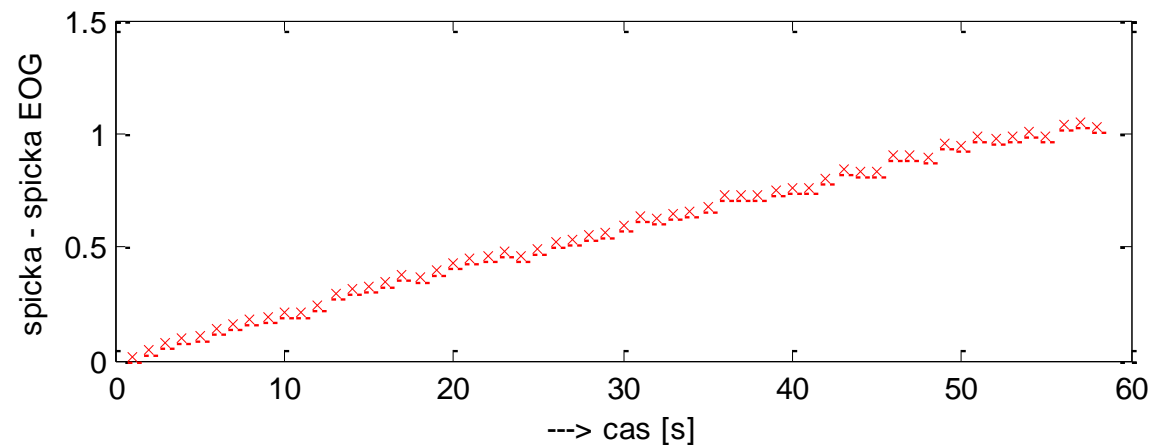
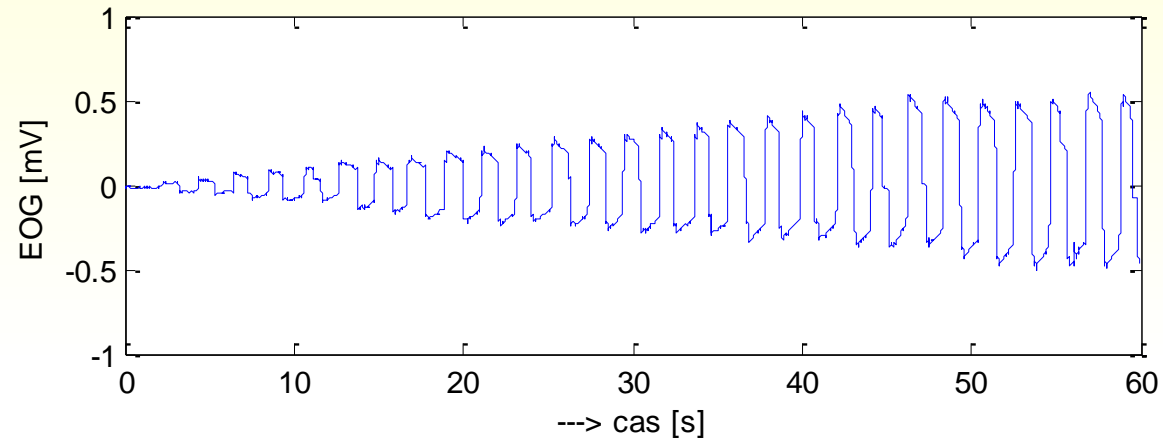

Výchozí pozice sledovaného objektu

Laboratorní úloha

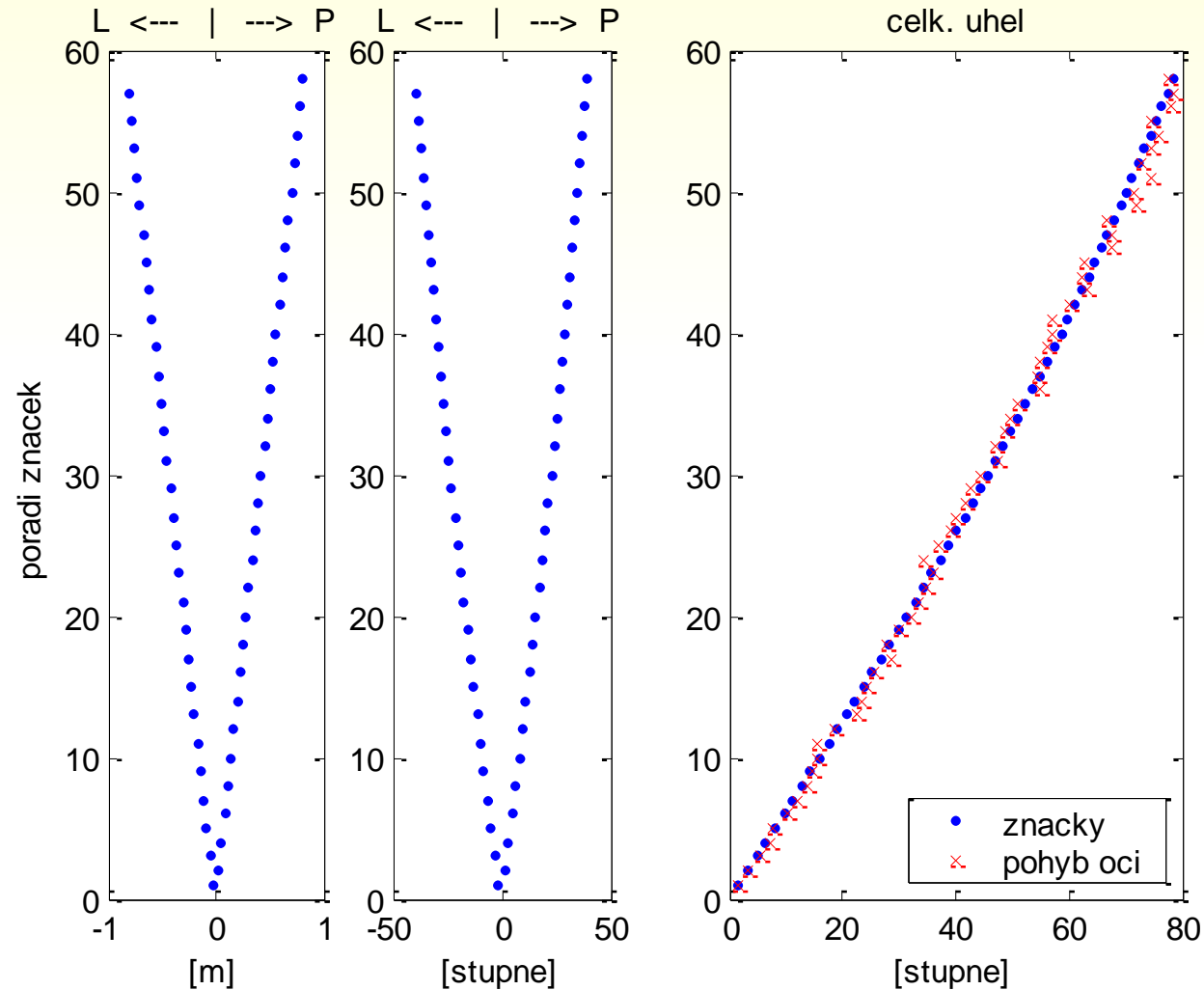
3. Změna napětí při úhlovém vychýlení oka

-> přibližné vyhodnocení

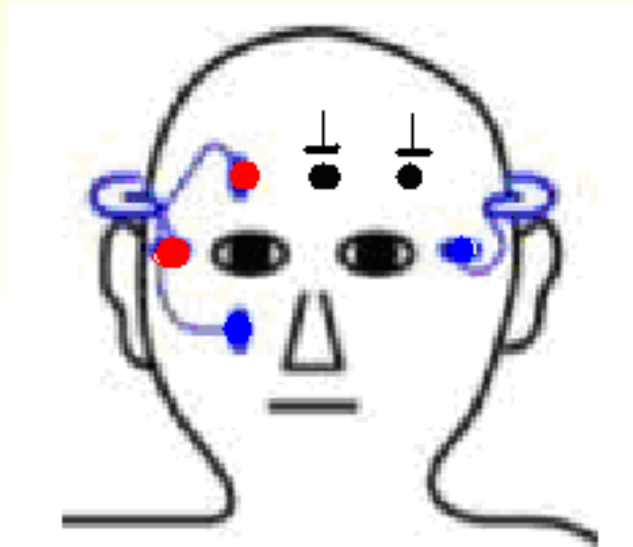
Laboratorní úloha

3. Změna napětí při úhlovém vychýlení oka

Laboratorní úloha

4. Hodnocení prostorového pohybu očí

Pro snímání jsou použity horizontální i bipolární svody

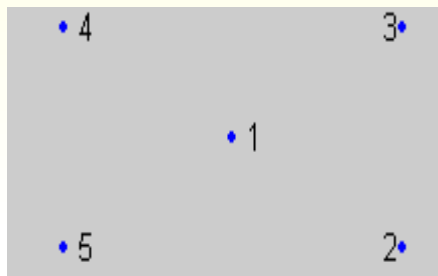
- + elektroda horizontálního svodu je u pravého oka
  - + elektroda vertikálního svodu je nad pravým okem
  - elektroda horizontálního svodu je u levého oka
  - elektroda horizontálního svodu je pod pravým okem
- zemní elektrody jsou na čele

Laboratorní úloha

4. Hodnocení prostorového pohybu očí

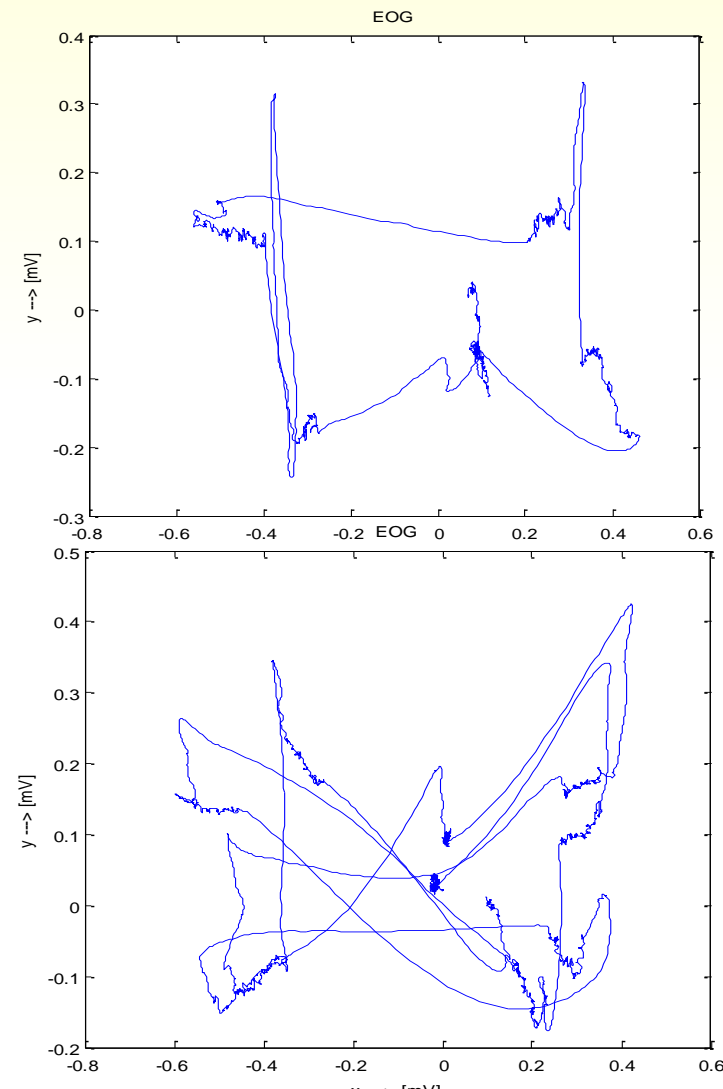
Signály pořídíme ve dvou fázích:

- učící

- rozpoznávací
Pohyb očí při trénování fázi: 1, 2, 3, 4, 5

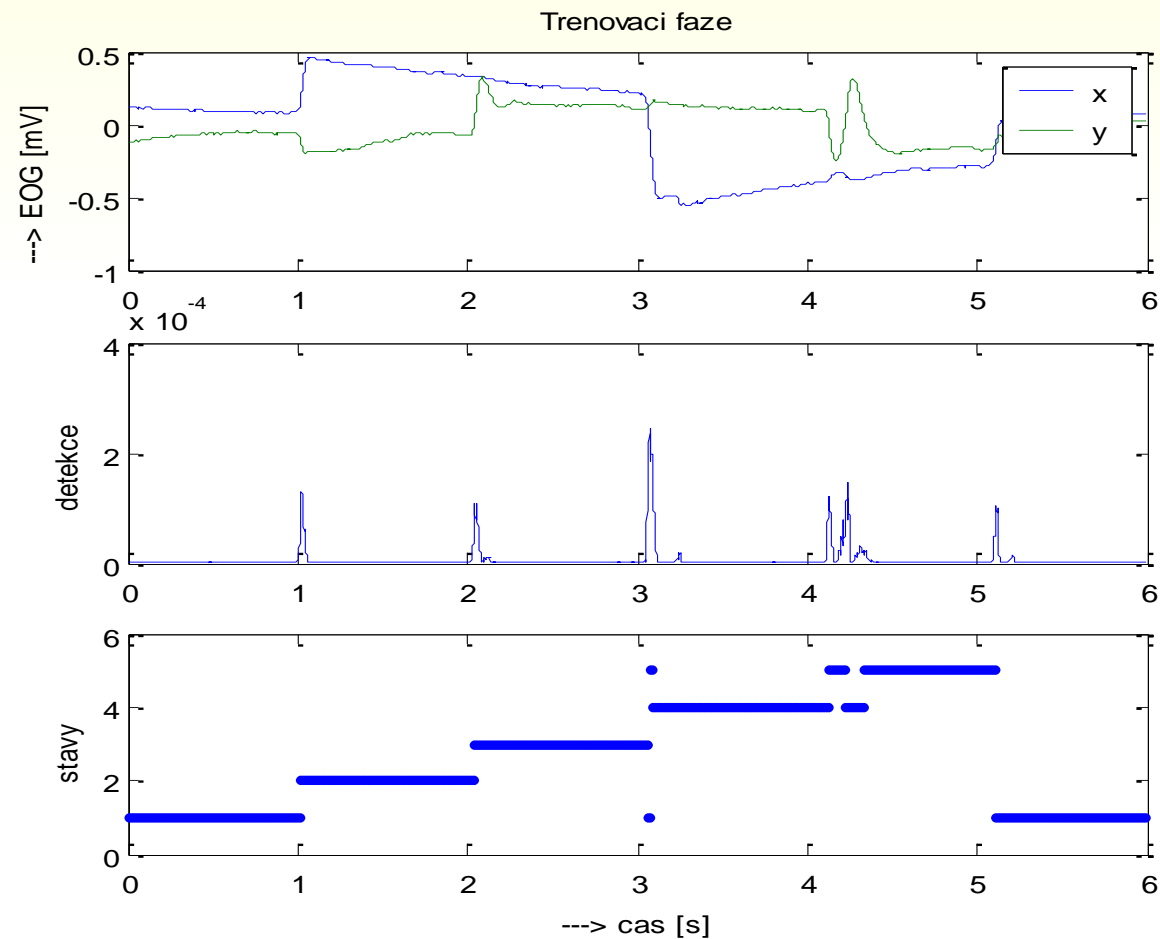
*Pohyb očí při rozpoznávací fázi:
1, 3, 2, 4, 2, 5, 1, 3, 5, 4, 1*

Laboratorní úloha

4. Hodnocení prostorového pohybu očí

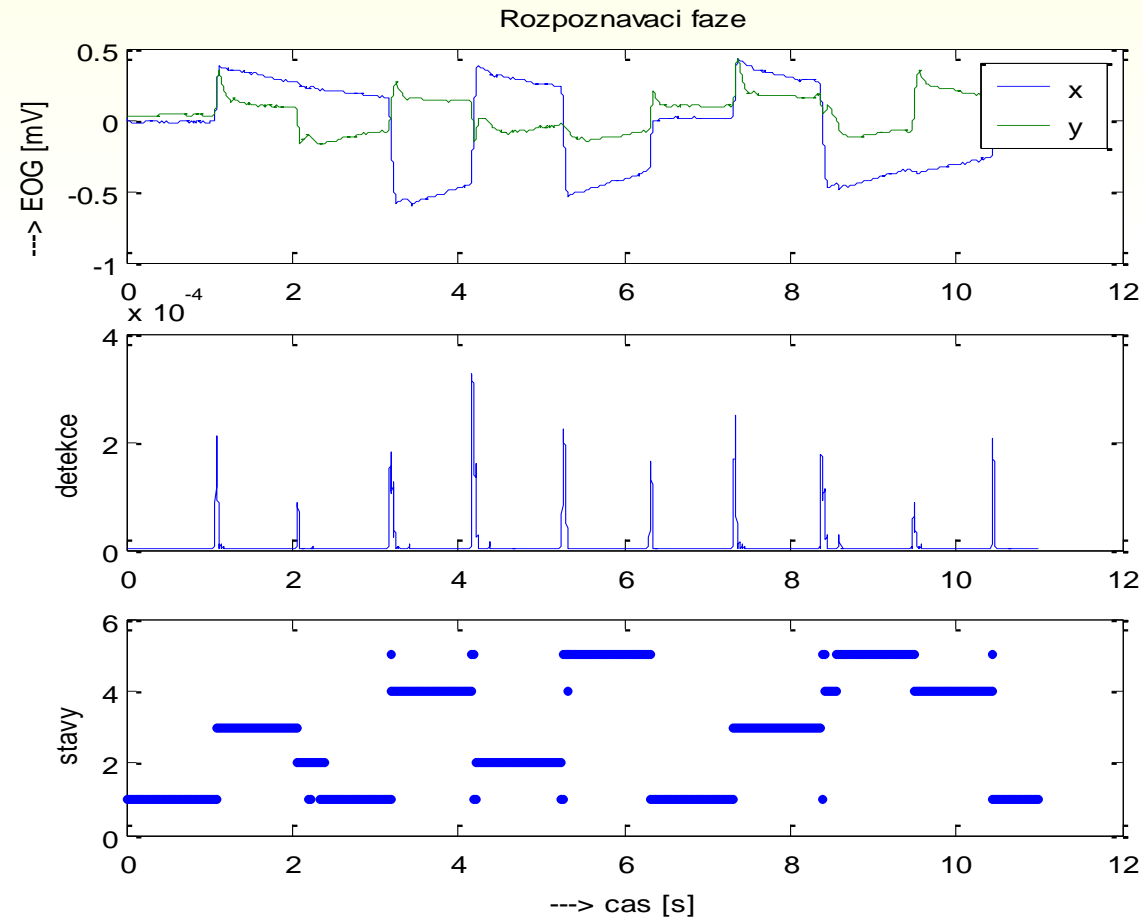
fáze trénování pro stavy 1, 2, 3, 4, 5, 1

Laboratorní úloha

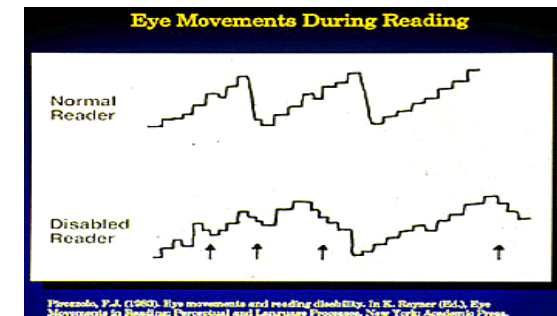
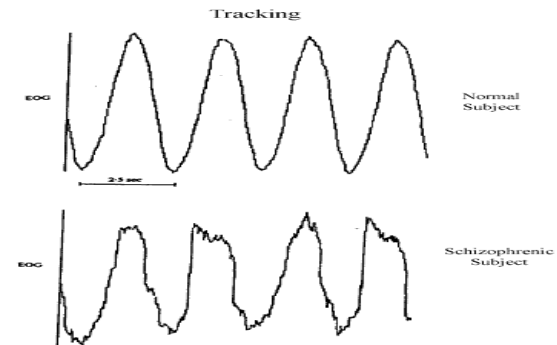
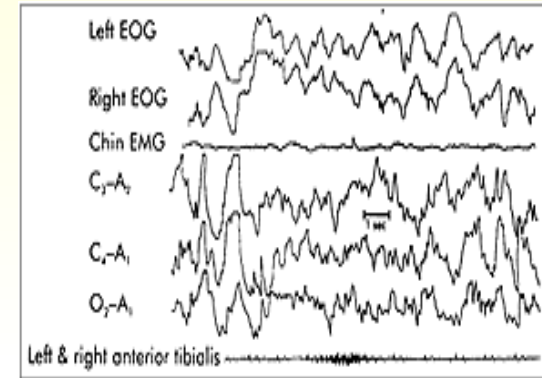
4. Hodnocení prostorového pohybu očí

fáze rozpoznávání pro stavy 1, 3, 2, 4, 2, 5, 1, 3, 5, 4, 1

Další využití EOG

- hodnocení funkčnosti okohybných stavů
- hodnocení asymetrie
- polysomnografie
- psychiatrická a psychofyziologická vyš.
- charakteristické oční pohyby při čtení

Historie výzkumu spánku

- 1929 EEG
- 1937 cykly spánku
- 1953 EOG
- 1957 EMG
- 1968 vyhodnocovací systém spánku
- 90.léta uznání spánkové medicíny

Význam spánku

- konzervace energie – pokles bazálního metabolismu (hlavně během delta spánku)
- obnova
  - celého těla
  - CNS

Spánkové cykly

- Bdělost
- 1.stadium NonREM – několik minut
- 2.stadium NonREM – 5 až 15 min.
- 3.stadium NonREM
- 4.stadium NonREM – 20 až 40 min.
- REM spánek

NREM x REM

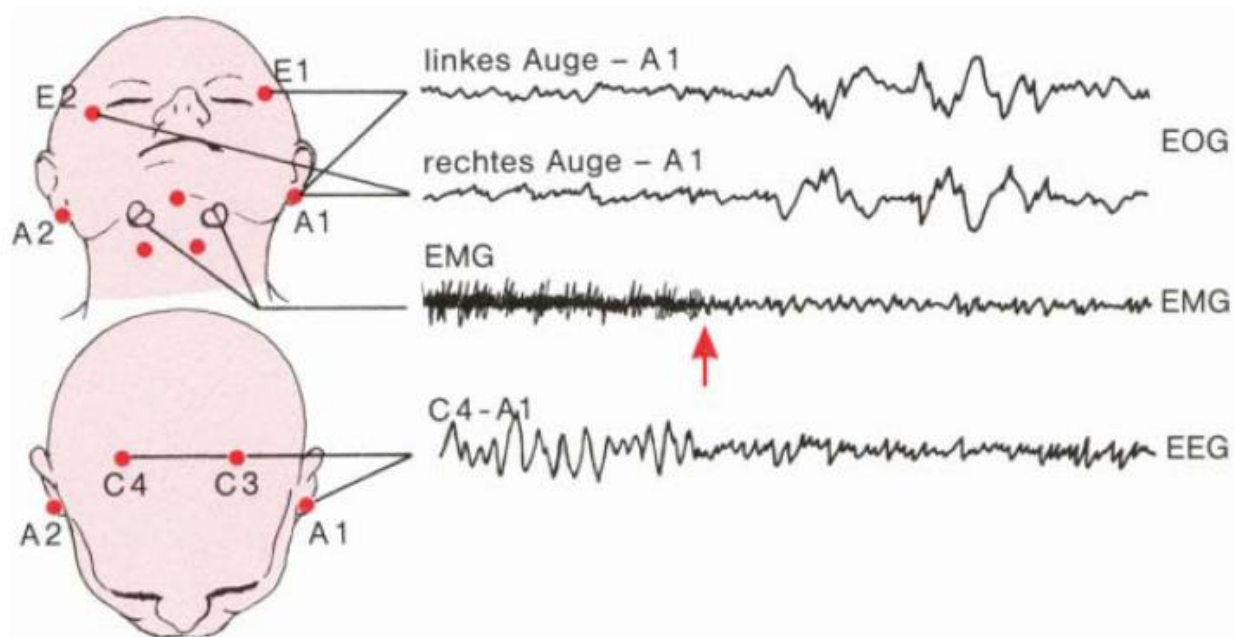
- Tělo odpočívá a regeneruje
- Mysl odpočívá
- Mysl je aktivní, ale je „odpojená“ od těla

Polysomnografie

- diagnostická metoda při vyšetřování poruch spánku
- provádí se simultánní záznam mnoha parametrů
- na základě analýzy dat lze rozlišit fáze spánku a typ poruchy

Polysomnografie

- EEG – min. 2 svody (C4-A1 nebo C3-A2) 2 – 20 (50) Hz
- EOG – oční pohyby (2 svody) 2 – 20 (50) Hz
- EMG – svalstvo brady (1 svod) 10 – 90 Hz

Polysomnografie

- EEG – min. 2 svody (C4-A1 nebo C3-A2)
- EOG – oční pohyby (2 svody)
- EMG – svalstvo brady (1 svod)
- EMG – svalstvo končetin (1 svody)
- EKG – 1 svod
- Průtok vzduchu před nosem a ústy – 1 svod
- Pohyby při dýchání (hrudník, břicho) – 2 svody
- Saturace krve O_2 – 1 svod
- Poloha těla – 1 svod
- Video, mikrofon

Polysomnografie

- pacient v tmavé zvukotěsné místnosti
- počet kanálů: 12 až 16 (epilepsie – více svodů EEG)
- doba záznamu: běžně 1 noc (2 noci, 24 hodin),
ideál – 4 noci placebo, pak natočení
- vyhodnocení: stand. popis – 2 hodiny
(detailní – 8 hodin)

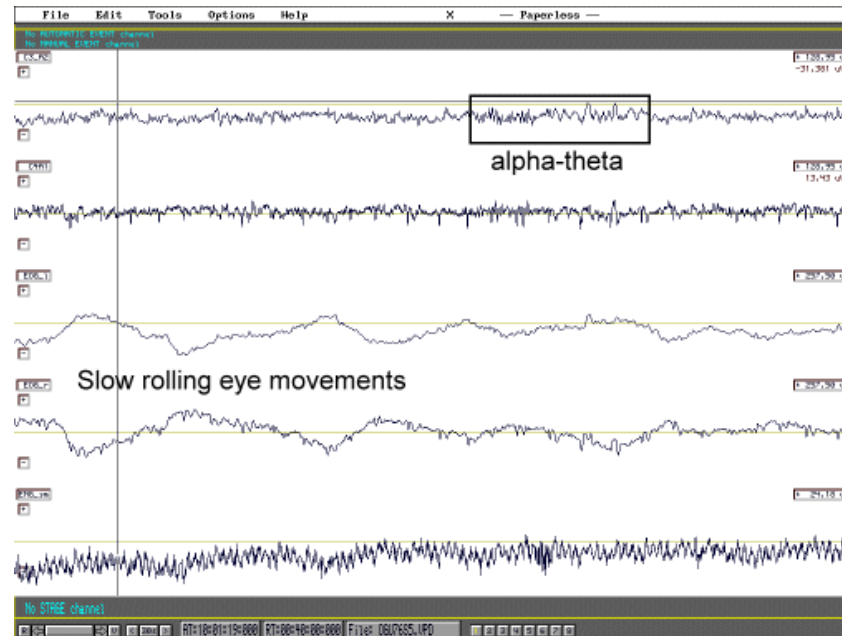

Bdělost

- EEG: při zavřených očích α aktivita
- EOG: rychlé pohyby očí
- EMG: tonická aktivita vyšší amplitudy

1.stadium NonREM

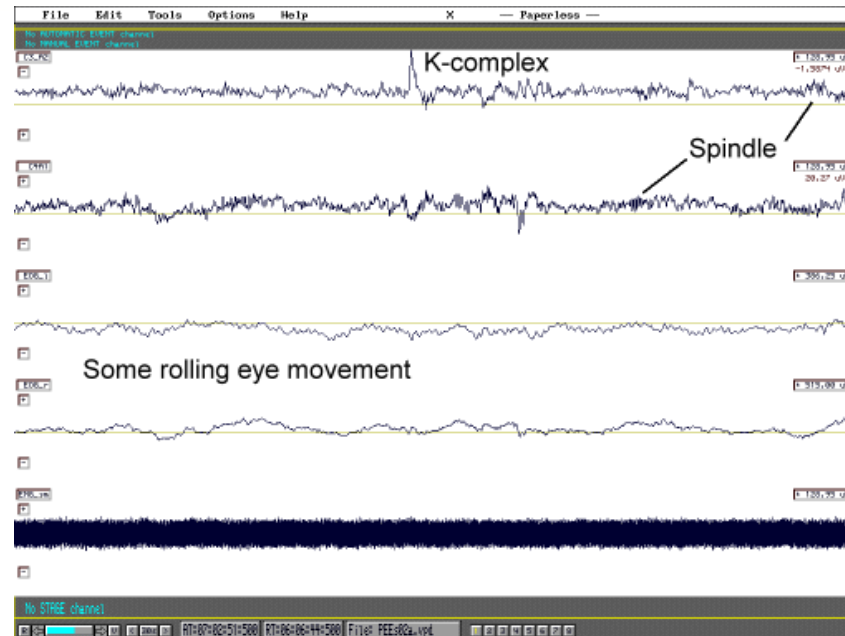
- EEG: rozpad α aktivity, převládá θ
- EOG: pomalé pohyby
- EMG: klesá tonická aktivita

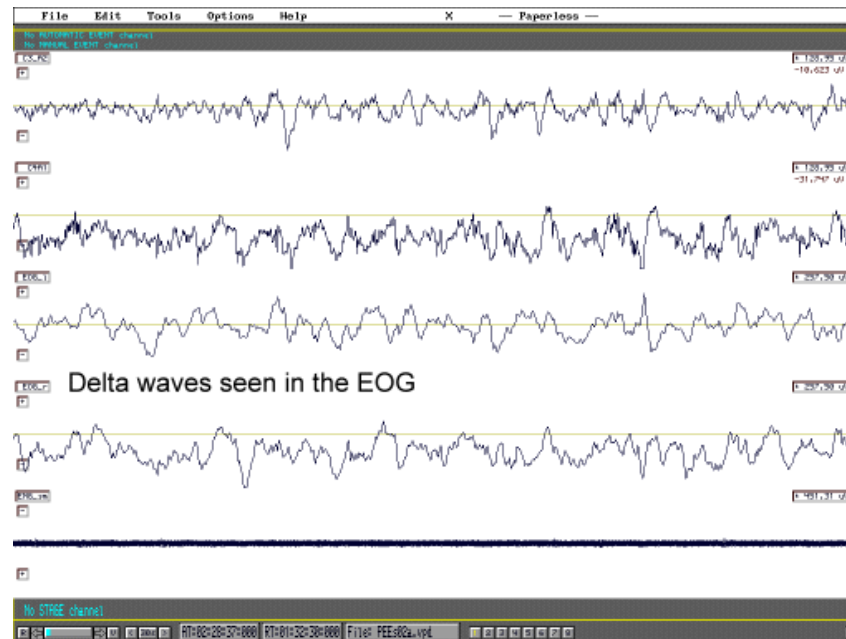
2.stadium NonREM

- EEG: θ aktivita, K-komplexy, vřeténka
- EOG: bez pohybu
- EMG: mírná tonická aktivita

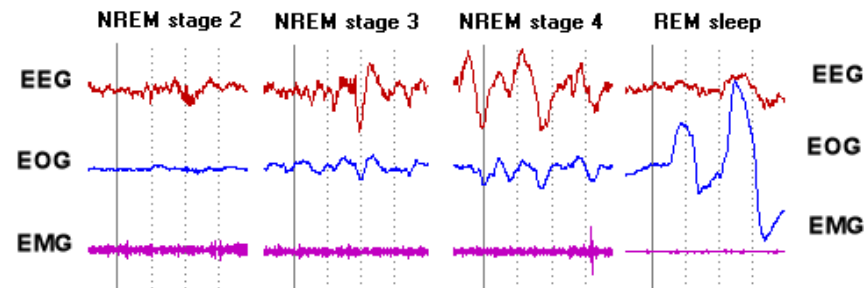
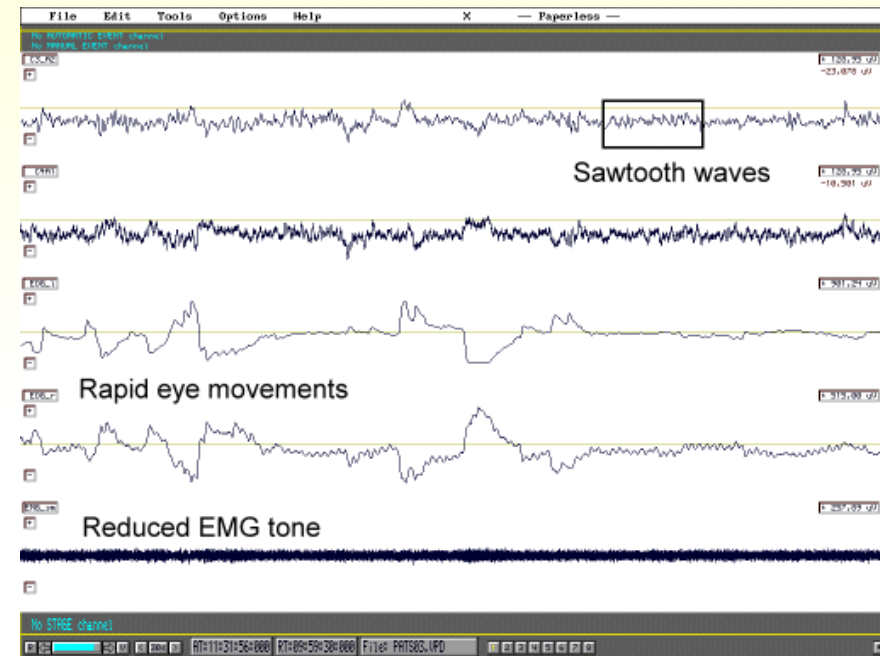
3. a 4. stadium NonREM

- EEG: δ spánek
- EOG: bez pohybů (přenáší se δ)
- EMG: velmi nízká tonická aktivita svalů brady

REM spánek

- EEG: nízkovoltážní desynchronizovaná aktivita
- EOG: nepravidelné rychlé oční pohyby
- EMG: atonie, nepravidelné tonické projevy
- nepravidelný dech a srdce
- sny, erekce

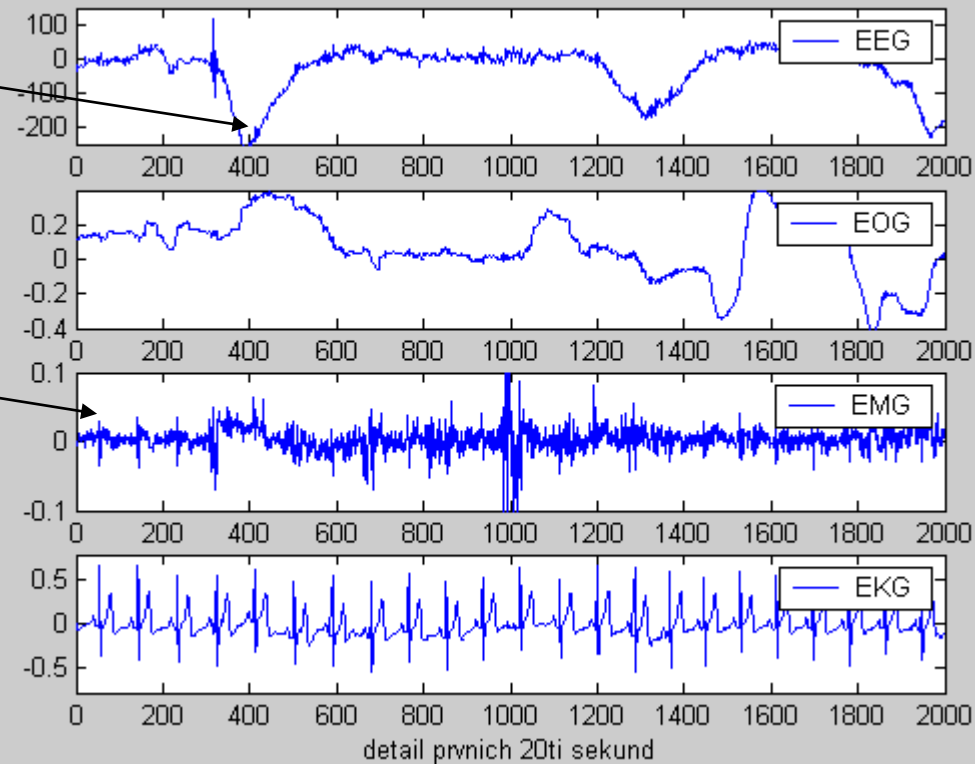

Polysomnografie - experiment

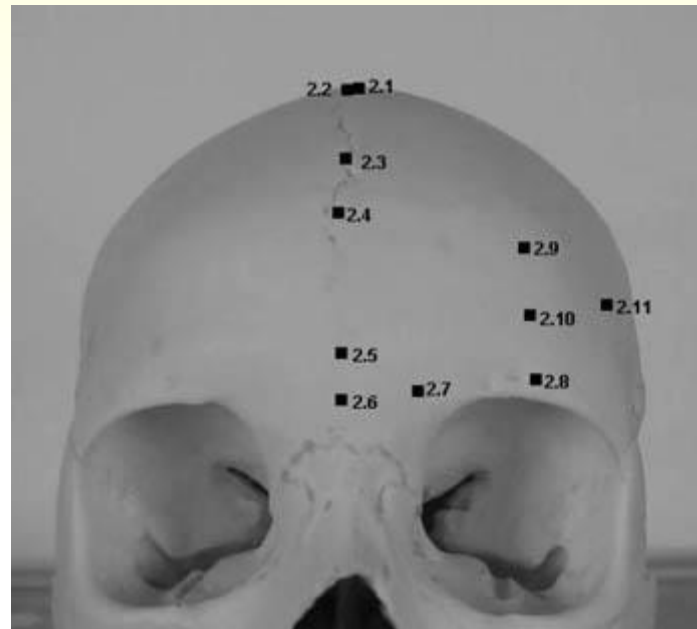
- EEG – C4-A1
- EOG – oční pohyby (svod horizontálních pohybů)
- EMG – svalstvo brady (1 svod)
- EKG

EOG artefakt

EKG artefakt

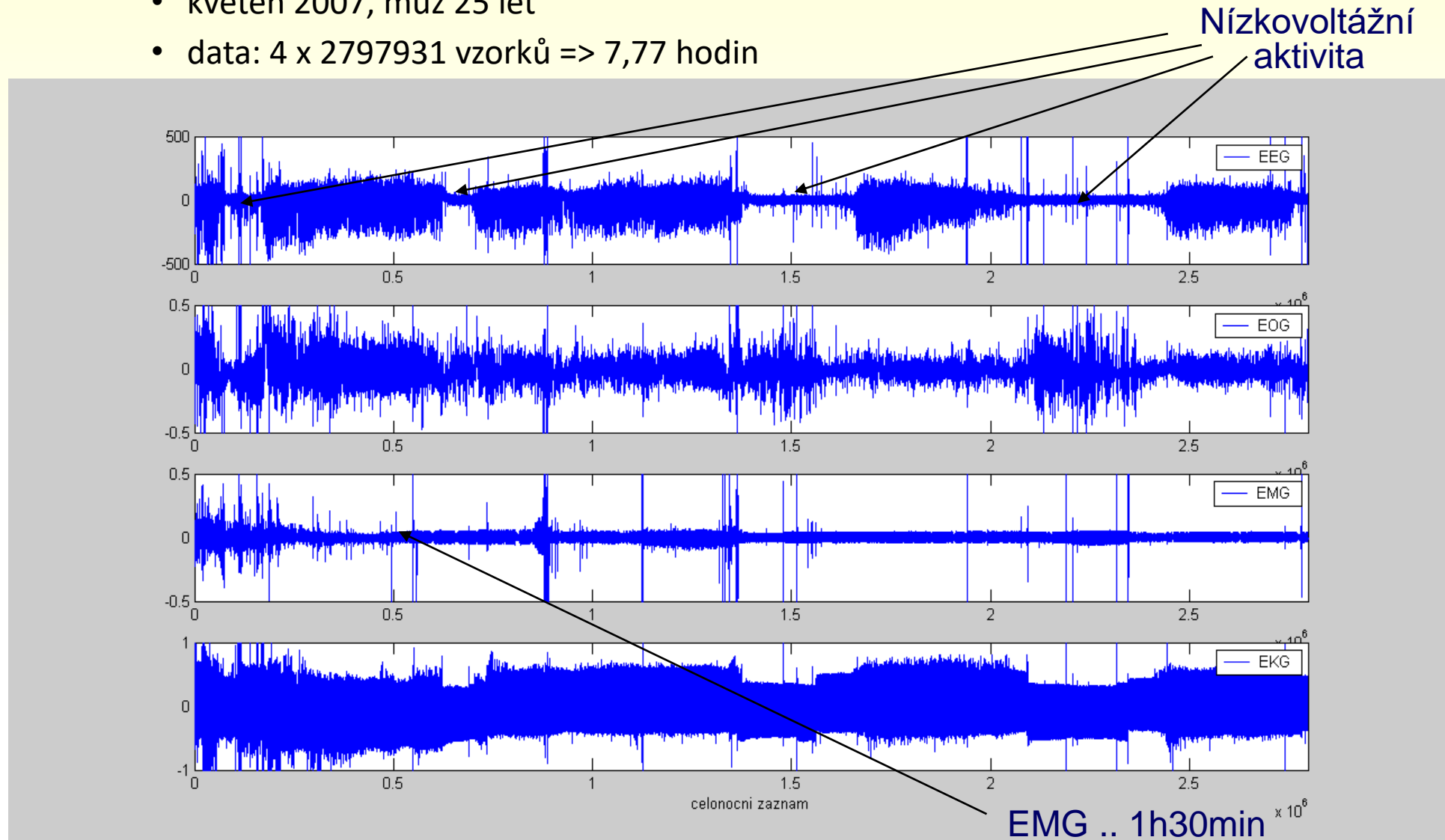

EEG ve spánku

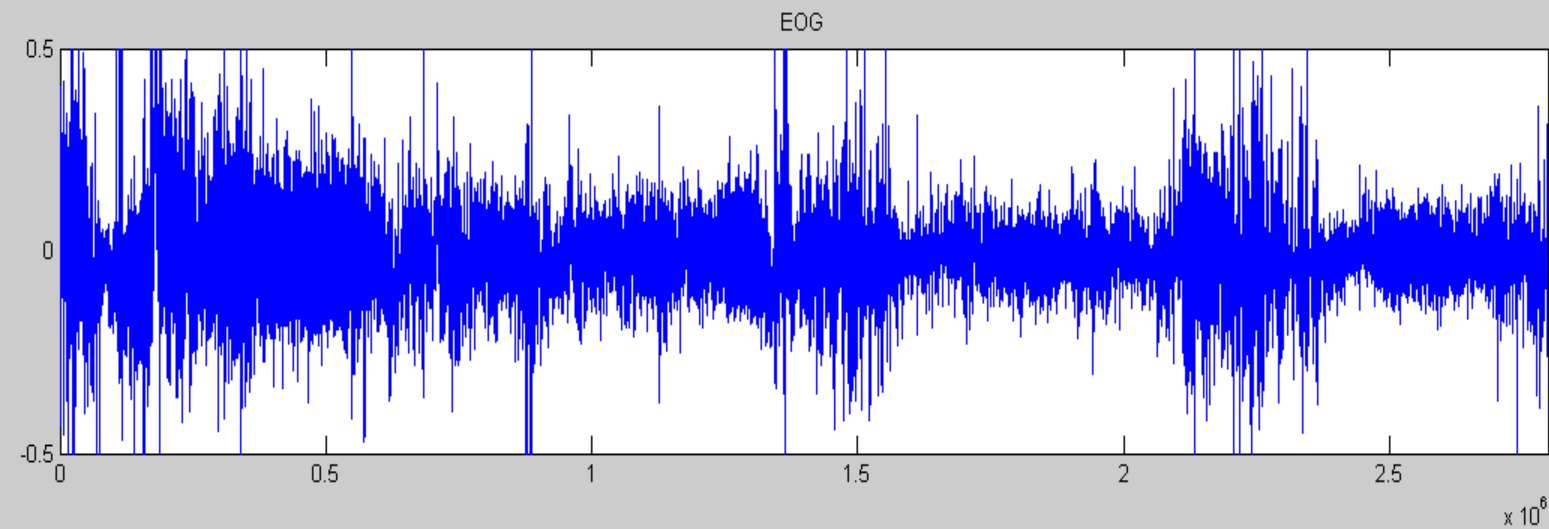
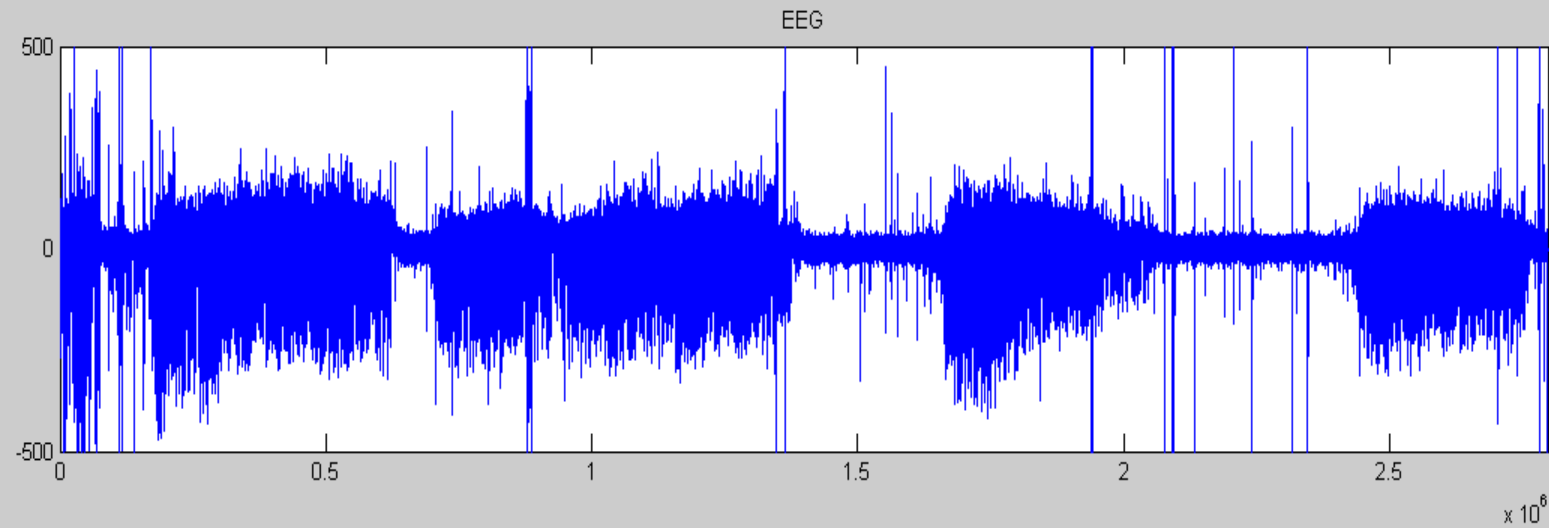

Polysomnografie - experiment

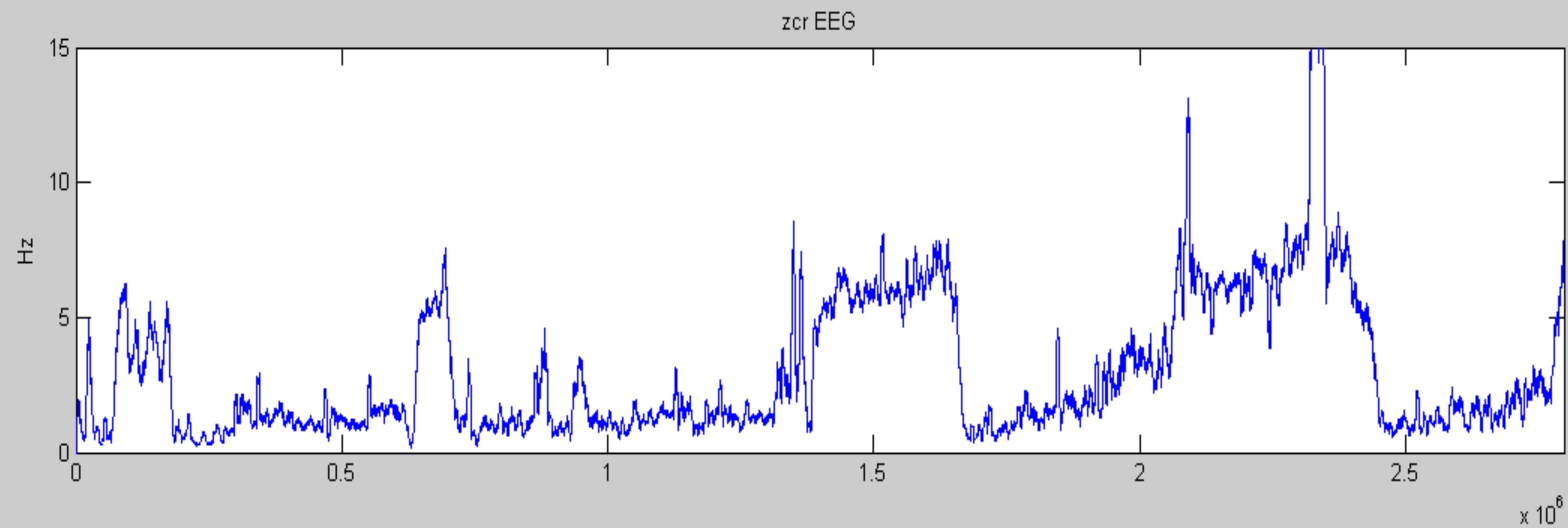
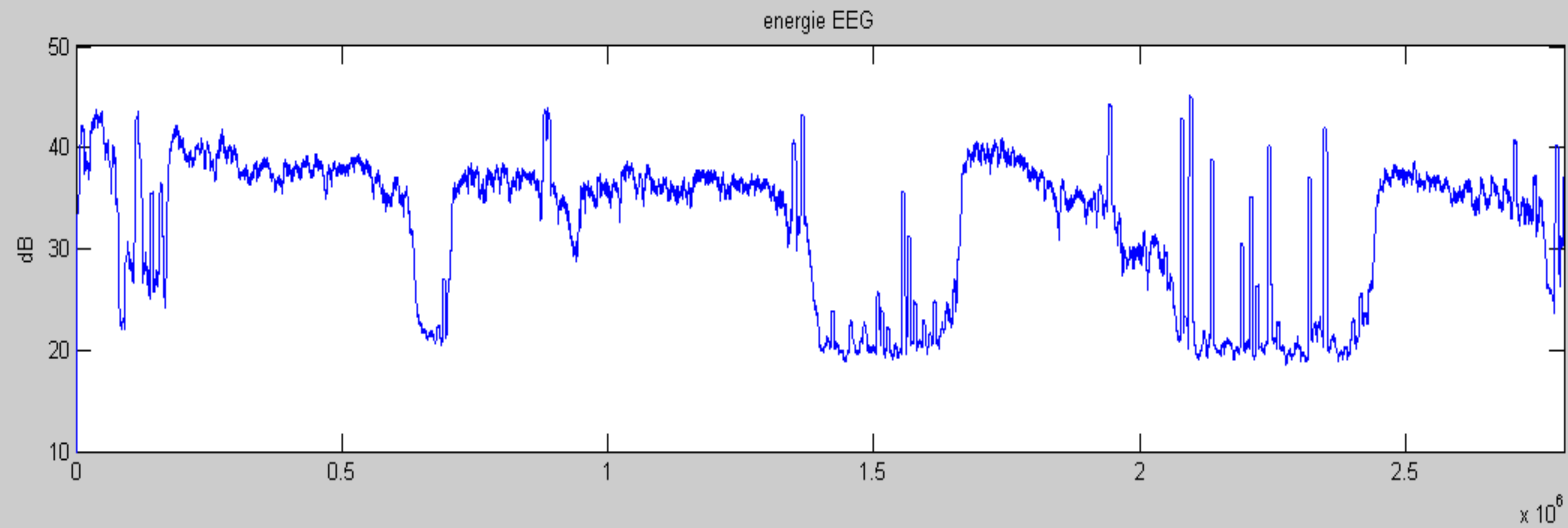
- květen 2007, muž 25 let
- data: 4 x 2797931 vzorků => 7,77 hodin

Polysomnografie - experiment

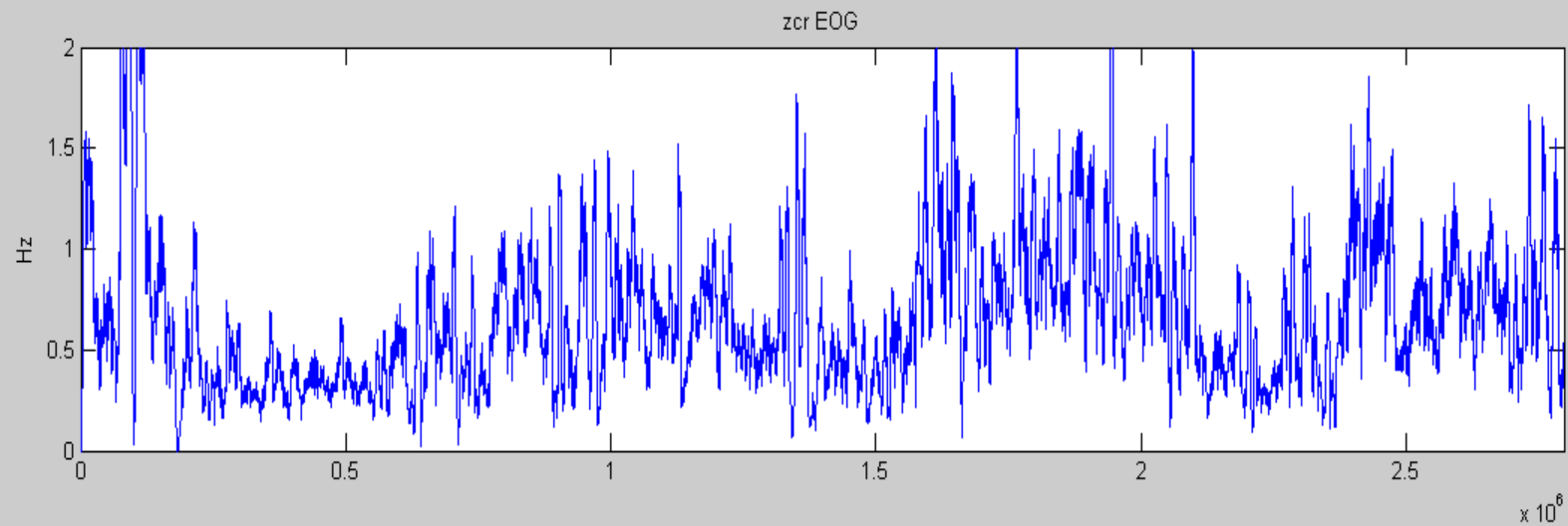
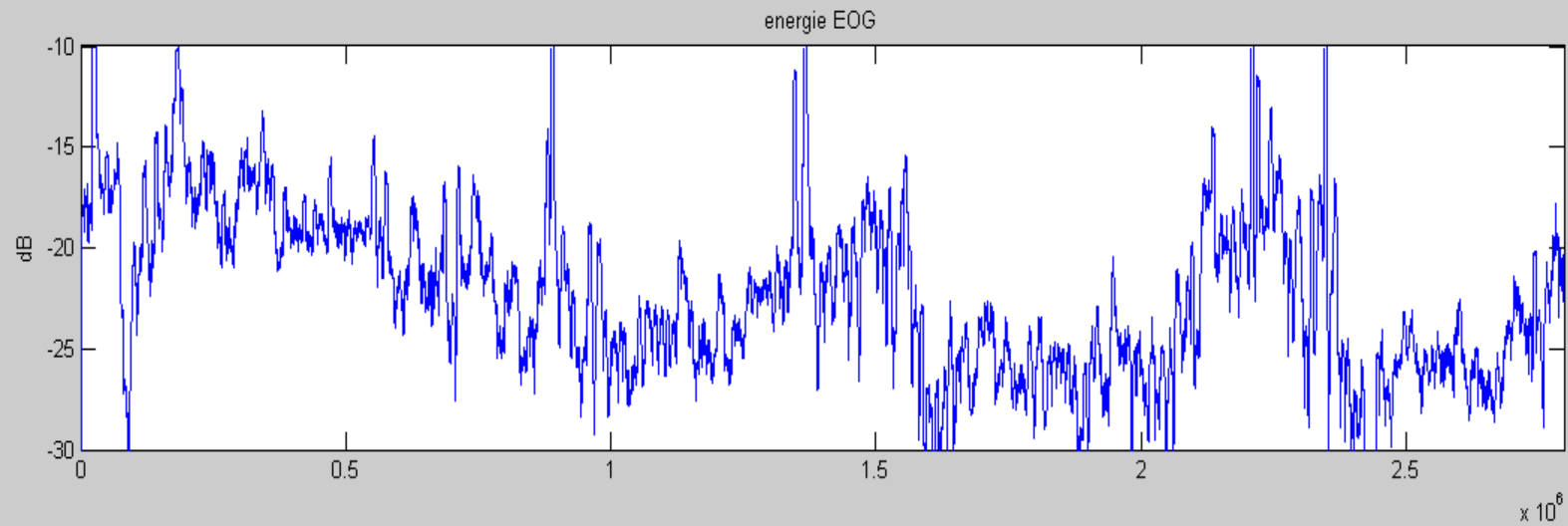

Polysomnografie - experiment

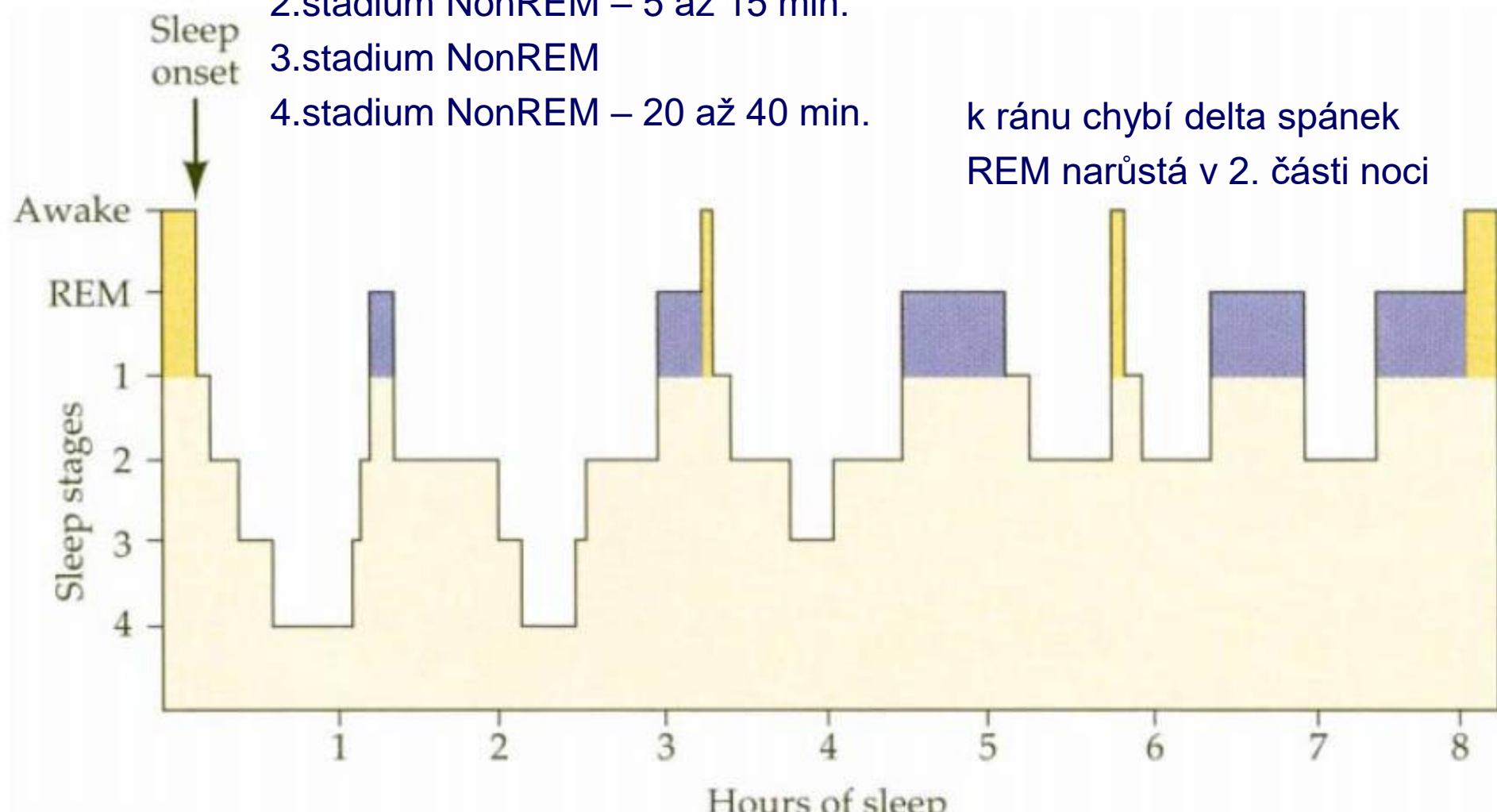

Polysomnografie - experiment

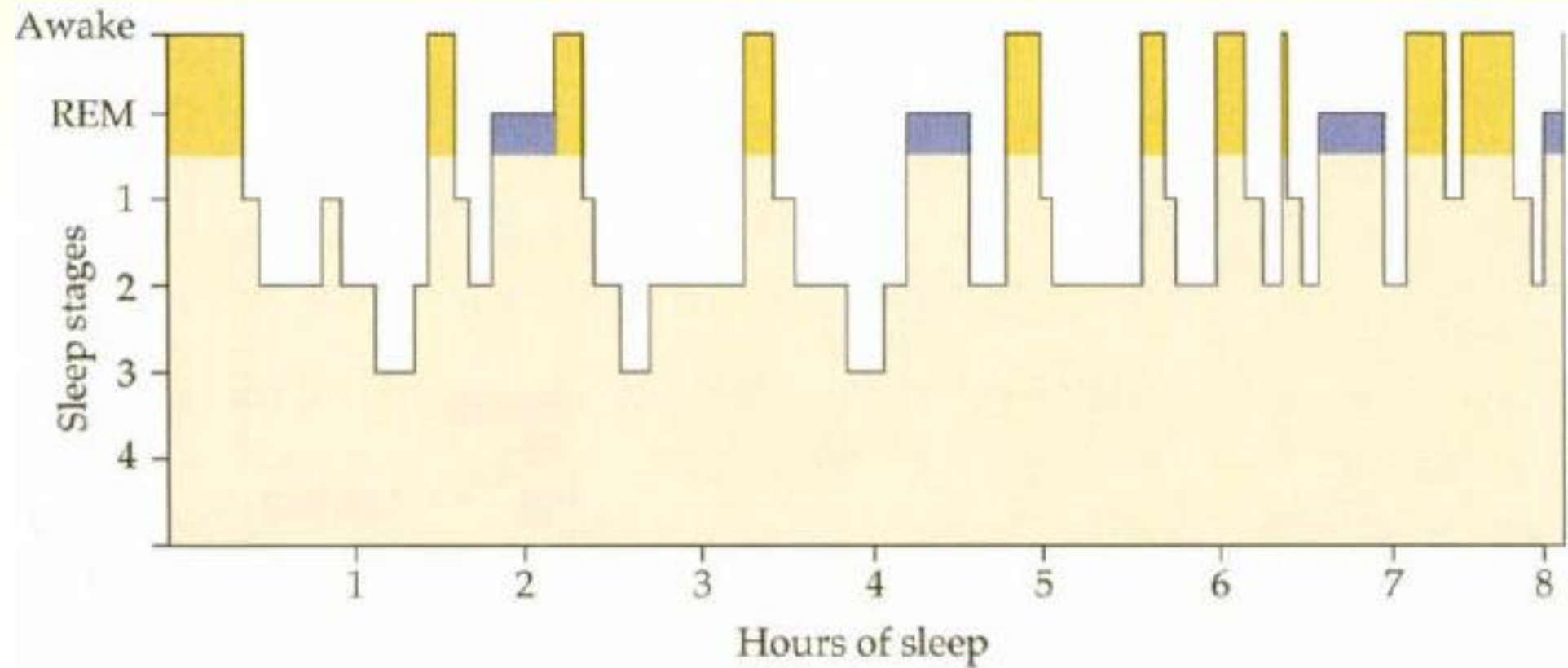
Typický průběh spánku **Spánkové cykly**

- 1. stadium NonREM – několik minut
- 2. stadium NonREM – 5 až 15 min.
- 3. stadium NonREM
- 4. stadium NonREM – 20 až 40 min.

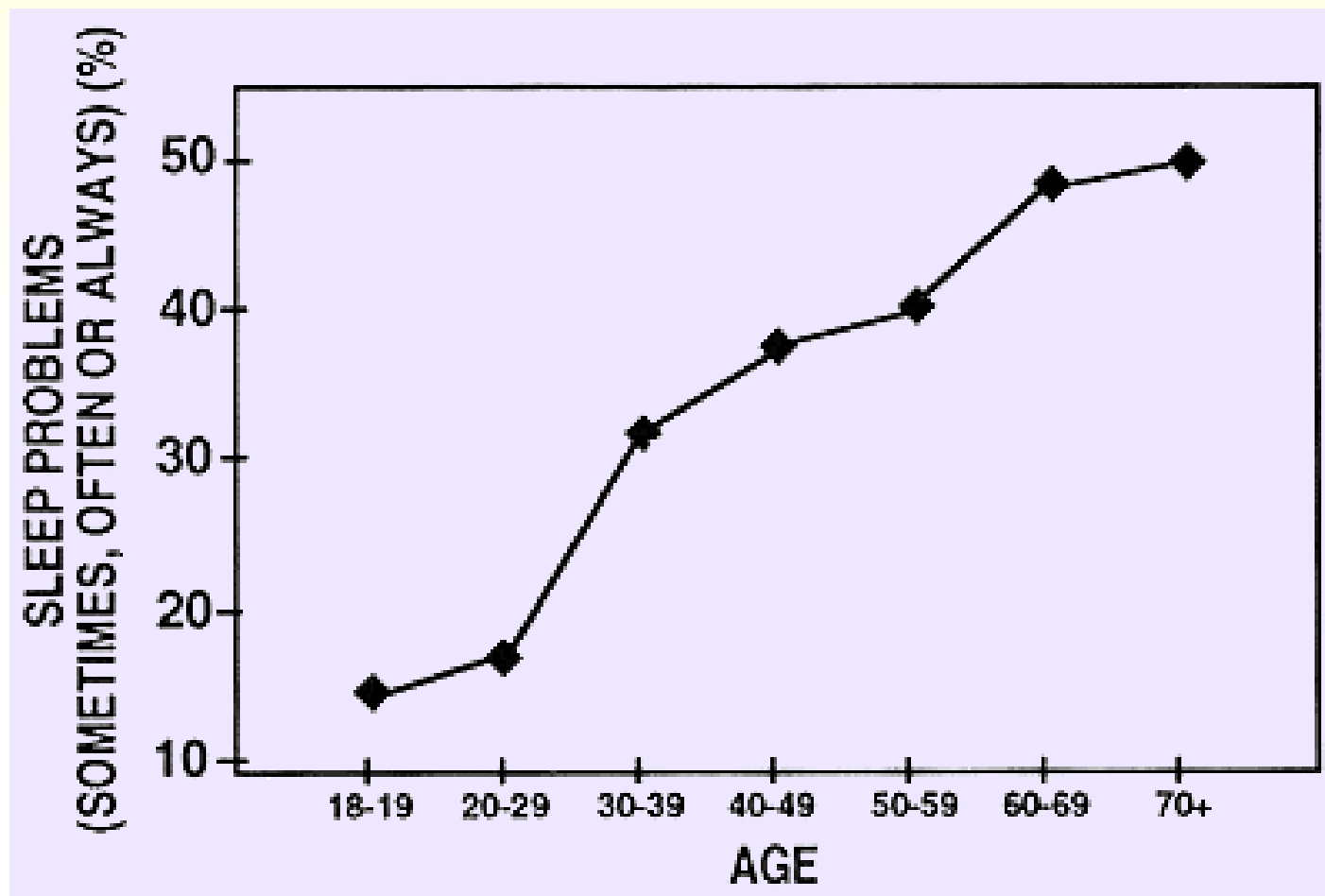

Spánkové cykly

Spánek starších lidí

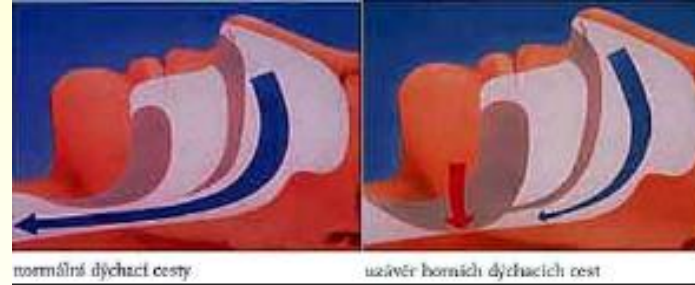
Výskyt poruch spánku v populaci

Poruchy spánku

Syndrom spánkové apnoe

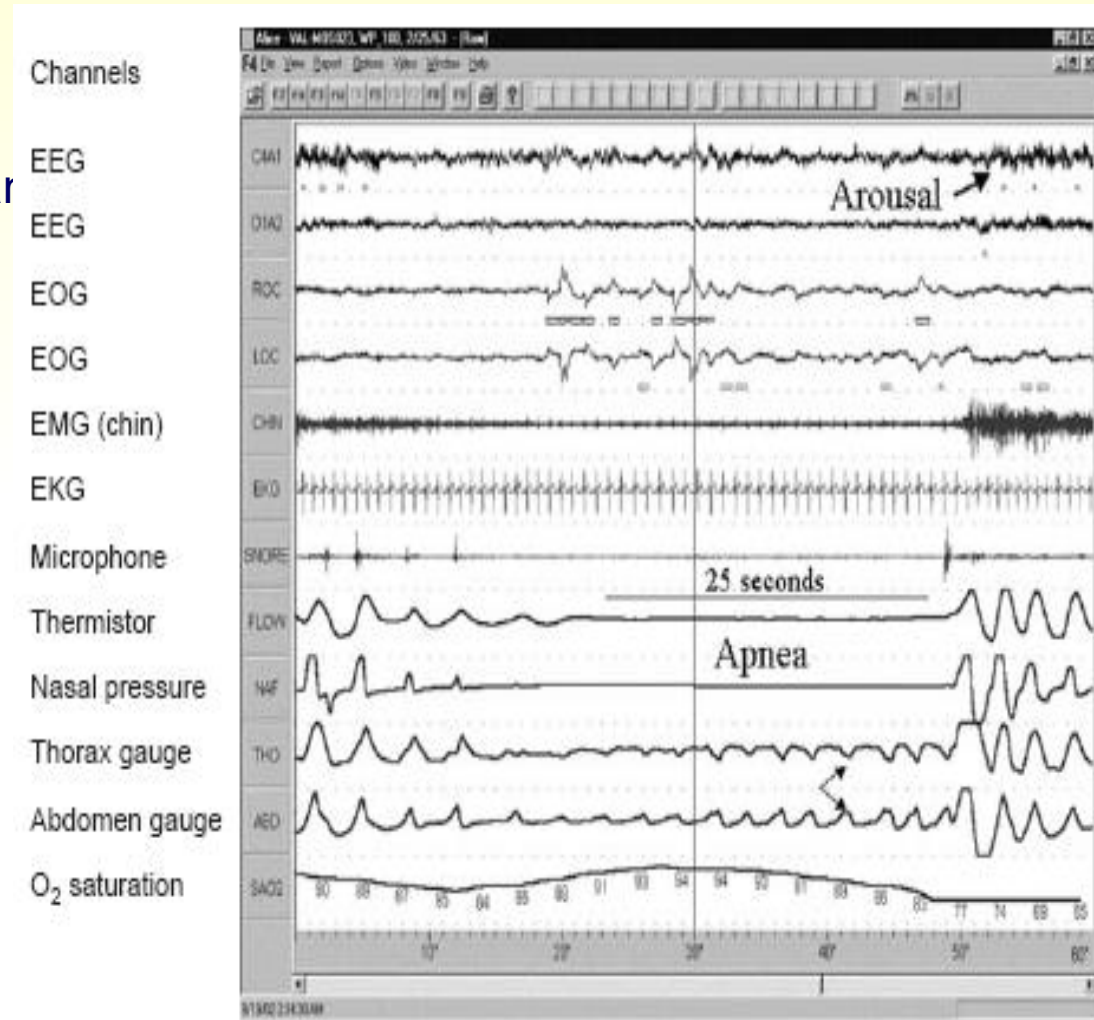
- snížený svalový tonus
  - zapadávání jazyka
  - uzavírání trubice během spánku
- zvýšená únava
- bolesti hlavy
- postižení oběhového systému

Poruchy spánku

Syndrom spánkové apnoe

- snížený svalový tonus
→ zapadávání jazyka
→ uzavírání trubice během spár
- zvýšená únava
- bolesti hlavy
- postižení oběhového systému

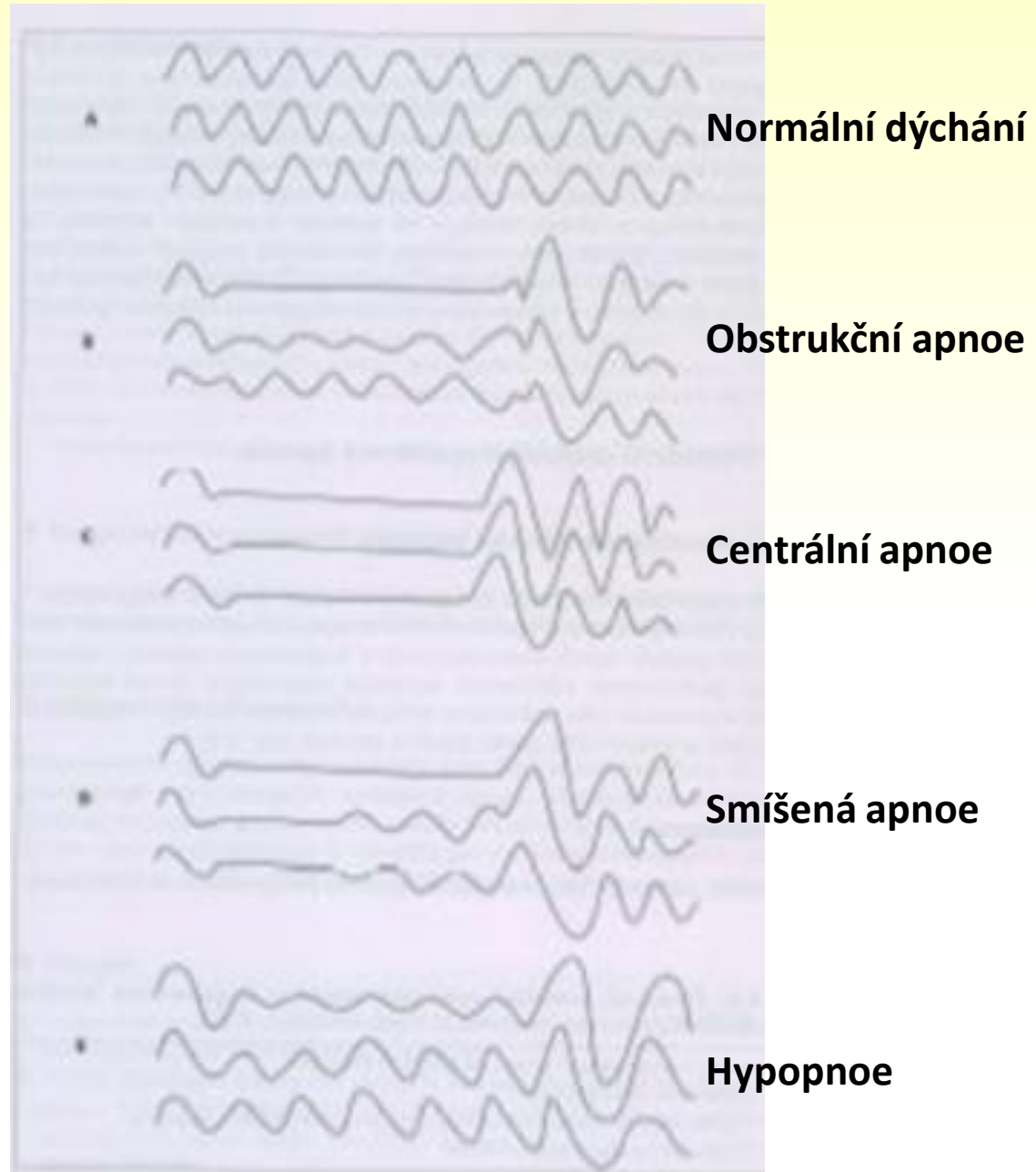

Polygrafie

1. křivka:
Proud vzduchu před nosem
a ústy (flow)

2. křivka:
Dýchací pohyby hrudníku

3. křivka:
Dýchací pohyby břicha

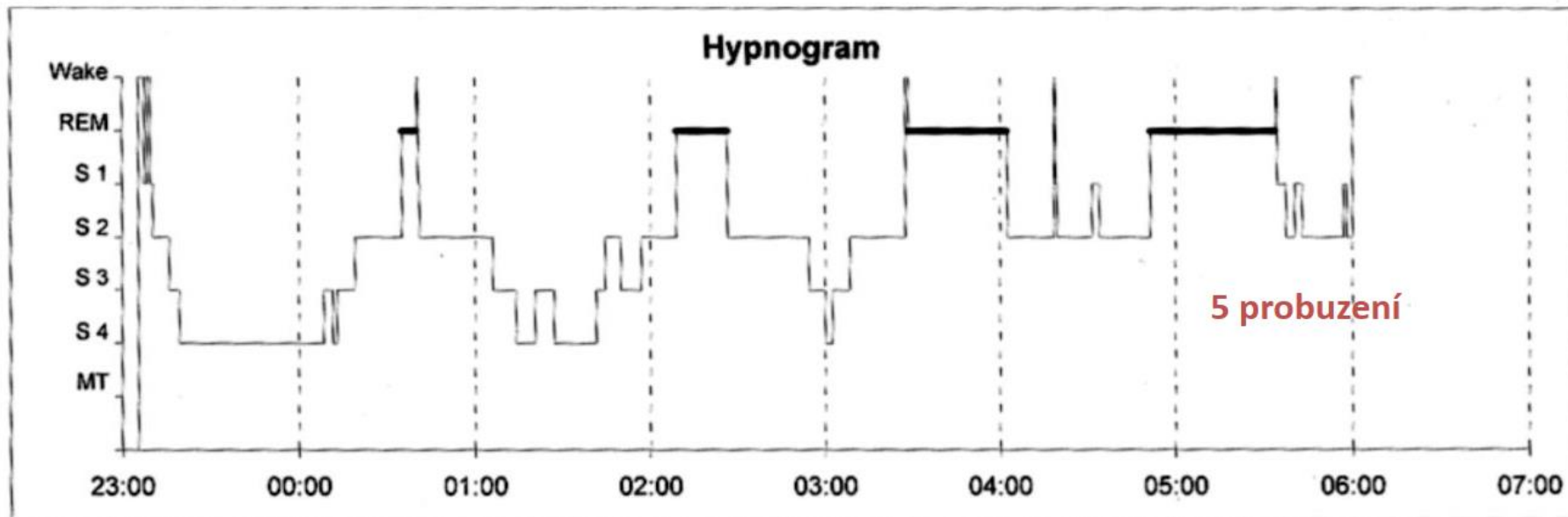
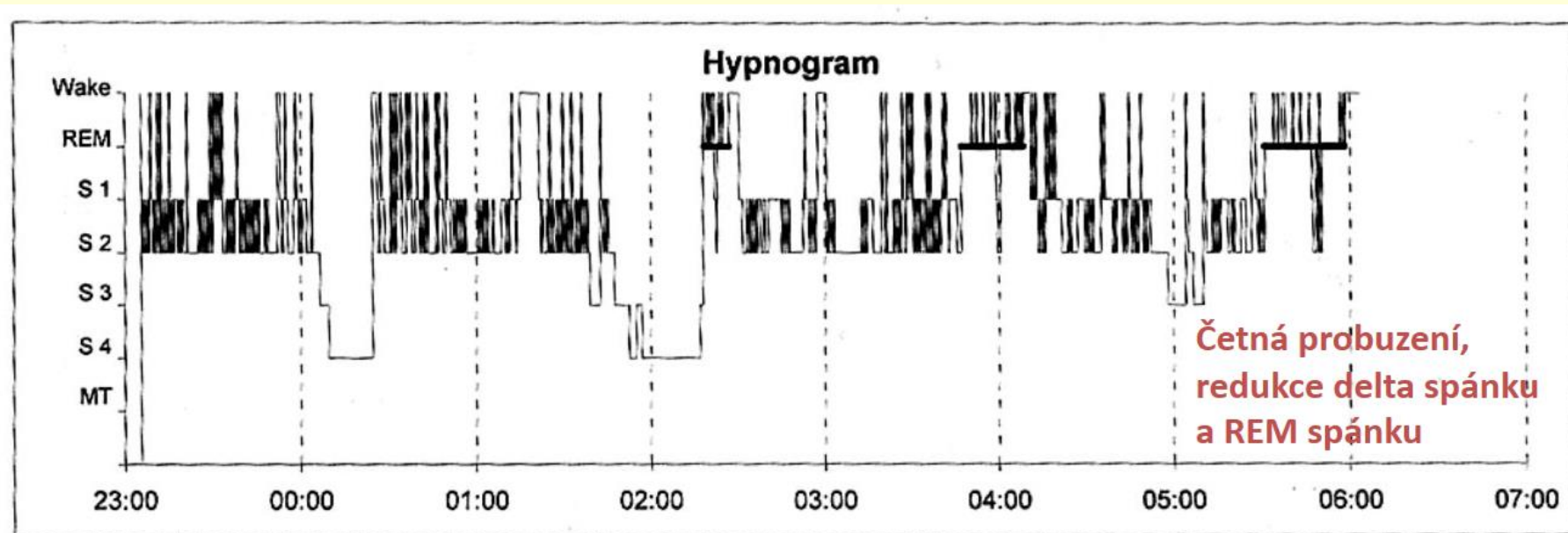
SPÁNKOVÁ POLYGRAFIE

Hlavní sledované parametry polygrafického vyšetření:

- OA** obstrukční spánková apnoe: má anatomické příčiny, je vyvolána mechanickým uzavřením dýchacích cest během spánku
- CA** centrální spánková apnoe: má příčinu v centrálním nervovém systému, anatomie dýchacích cest je v pořádku, ale chybí dýchací úsilí, mozek nedává správný signál dýchací soustavě
- MA** smíšená spánková apnoe: kombinace obou předešlých
- SI** index chrápání (snoring index - # výskytů za 1 hodinu spánku)
- HY** hypopnoe je snížení dechového objemu o více jak padesát procent normální hodnoty, trvající alespoň deset sekund
- AHI** apnoe/hypopnoe index (# apnoí+hypopnoí za 1 hod. spánku)
(Dospělí - lehký: AHI 5-15, střední: AHI 15-30, těžký: AHI >30)
- ODI** oxygen desaturation index (# poklesů saturace za 1 hodinu spánku)
(do hodnoty pět za hodinu je tato hodnota považována za normální)
- T90** čas se saturací pod 90% (norma 0)

Hypnogramy - OSA a norma

Důsledky OSA

70.léta:

- Fragmentace spánku a nadměrná denní spavost (+ její psychosociální důsledky)
- Kognitivní deficit

80.léta:

- Zvýšená mortalita

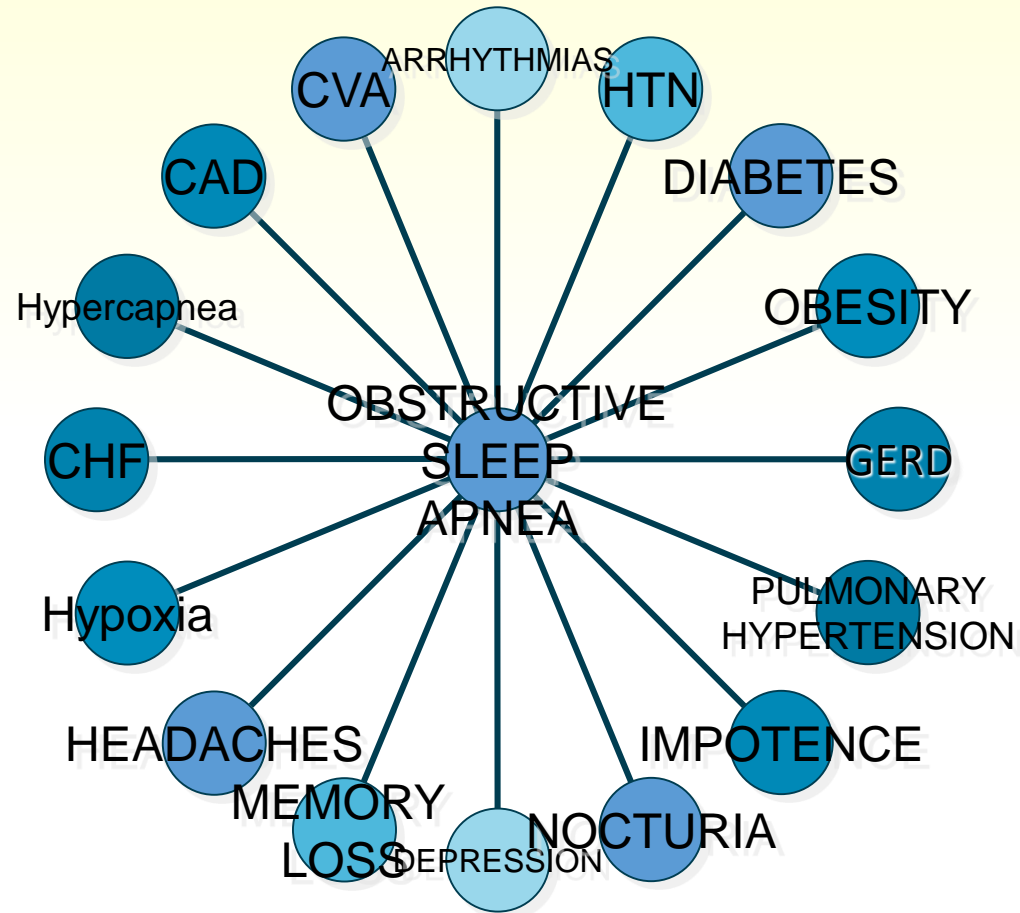
90.léta:

- Hypertenze, ICHS a ikty

21.století:

- metabolické nemoci

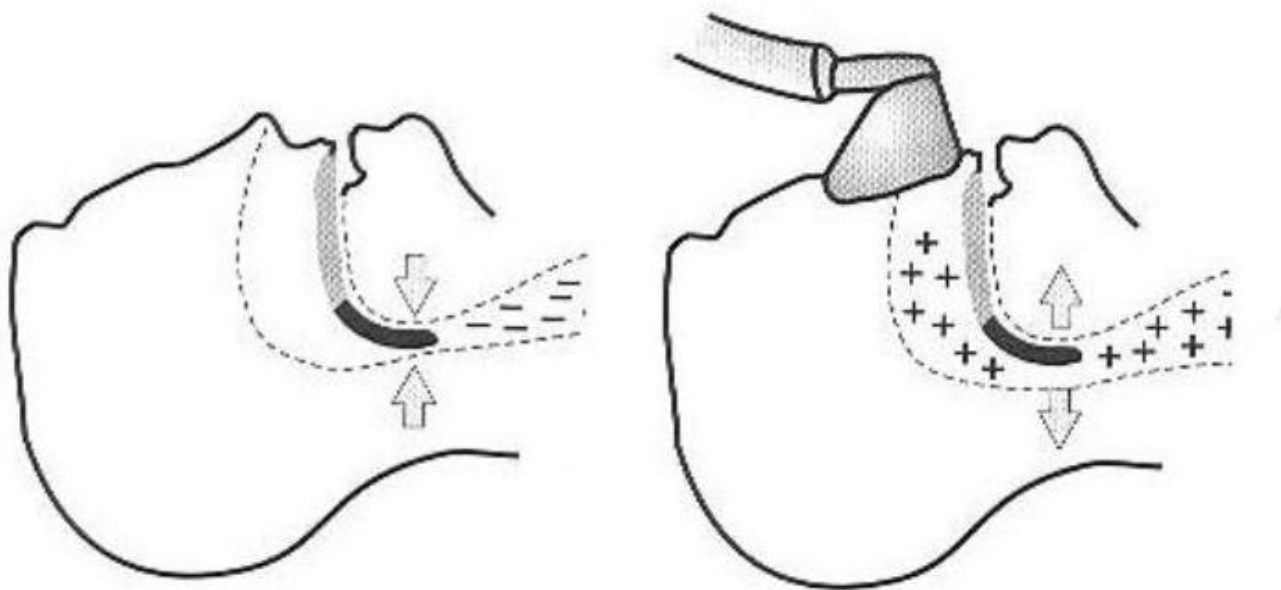
Důsledky OSA

- HTN - Hypertension
- CVA - Cerebrovascular Accident
- DIABETES
- OBESITY
- GERD - Gastroesophageal reflux disease
- PULMONARY HYPERTENSION
- IMPOTENCE
- NOCTURIA
- DEPRESSION
- MEMORY LOSS
- HEADACHES
- ARRHYTHMIAS
- CAD - Coronary Artery Disease
- Hypoxia
- CHF - Congestive Heart Failure
- Hypercapnea

Léčba obstrukčních apnoí

- Redukce hmotnosti
Spánek na boku
Pravidelný režim a dostatek spánku
- Chirurgická léčba
- **CPAP** *Continuous positive airway pressure*
– trvalý přetlak v dýchacích cestách ve spánku

Poruchy spánku

Syndrom spánkové apnoe

- snížený svalový tonus
  - zapadávání jazyka
  - uzavírání trubice během spánku
- zvýšená únava
- bolesti hlavy
- postižení oběhového systému

Syndrom neklidných nohou

- nepříjemné pocity na končetinách
- pohyb brání v usnutí až několik hodin

Narkolepsie

- náhlá, celková, více či méně dokonalá ztráta svalového tonu po emotivní reakci

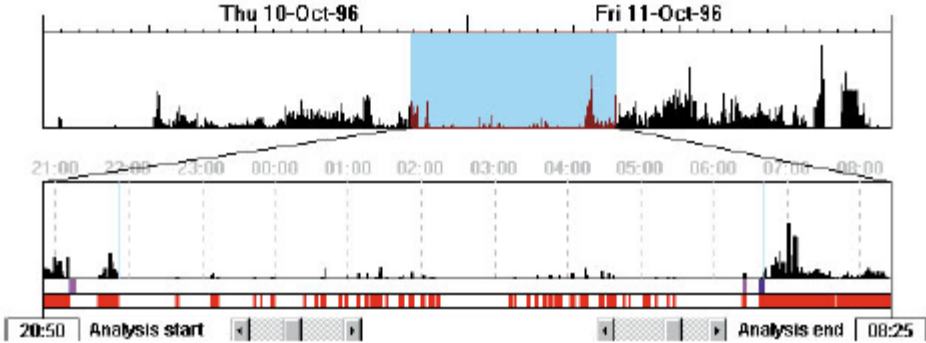
Parasomnie

- stavy abnormálního chování
  - poruchy probouzecích mechanismů
  - poruchy přechodu spánek – bdění
  - parasomnie spojené s REM spánkem

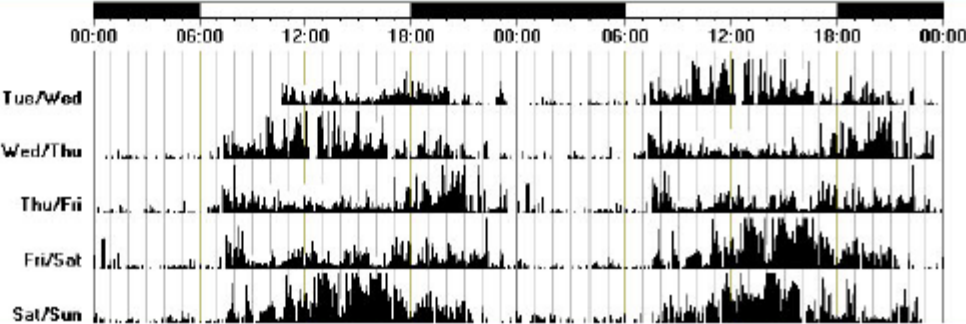
Aktigraf

24 and 12-hour period

Multi-day

Desatero pro lepší spánek

- **Nepijte černou kávu a čaj 4-6 hodin před ulehnutím**
- **Omezte večer těžká jídla**
- **Po večeři neřešte věci, které vás rozruší – relaxujte**
- **Nepijte večer alkohol**
- **Nekuřte – nikotin povzbuzuje**
- **Lůžko užívejte ke spánku, v lůžku nejezte, nečtěte**
- **Pokud neusnete, vstaňte z lůžka**
- **Ložnice má být tichá a temná, 18 – 20°C**
- **Lehká procházka pomůže usnout**
- **Uléhejte a vstávejte vždy ve stejnou dobu**